

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af

L. Siewers, G. Landmark, Knut Bergh.

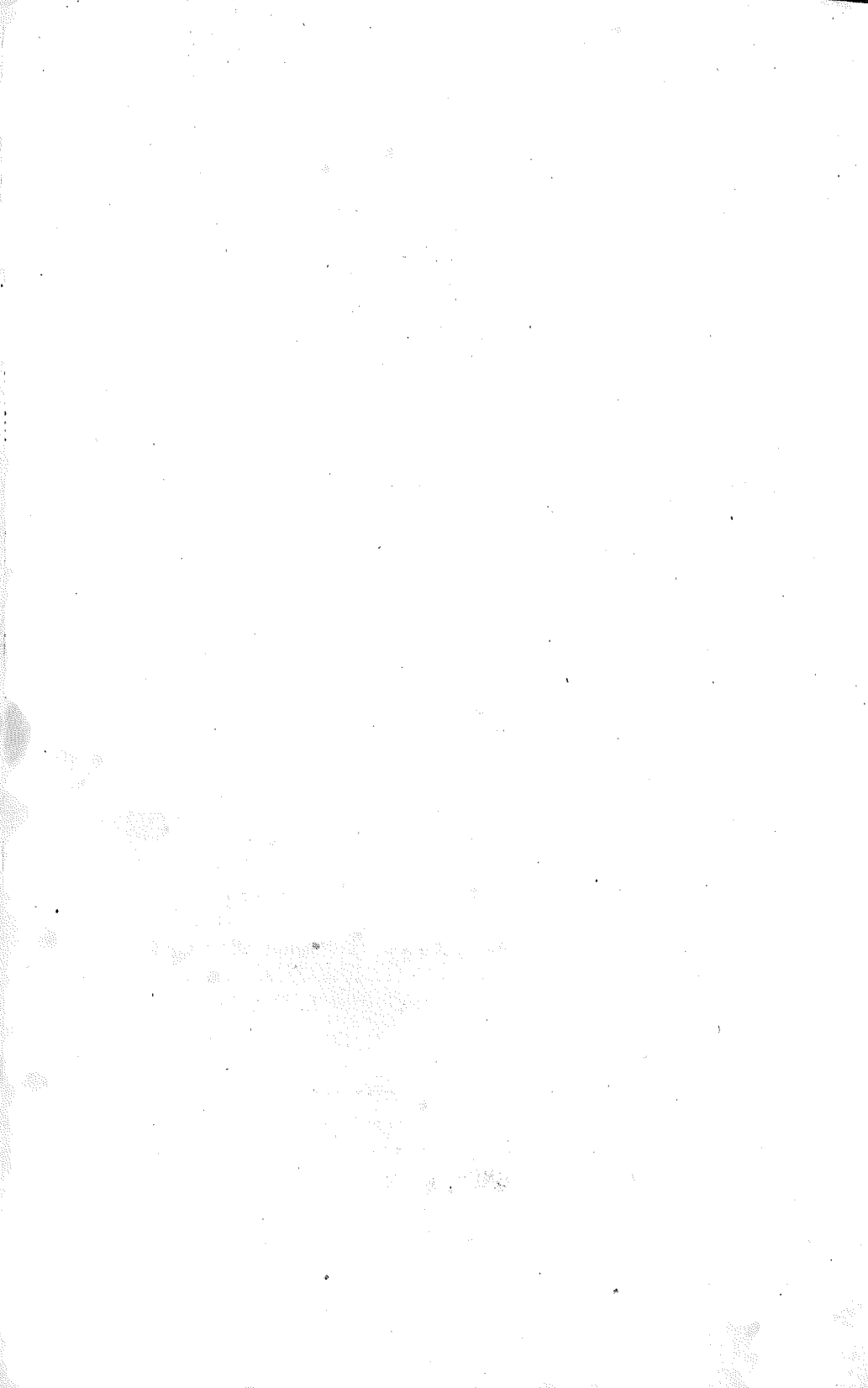
Fjerde Bind.

DECORAH, IOWA.

W. Knudsen, Bog- og Accidentstrykker.

1871.

Indhold af 4de Bind.

	Side.
Tre Insektener. Efter Tydsk af N. W. 1. 33, 65, 97. 129, 162, 194, 226, 257, 291, 321, 354.	
Petersbjergets Stenbrud. Efter Dr. G. Hartwig,.....	11.
Kutchin-Indianerne	17.
En Winter under Jorden. Efter det Engelske.	20.
Fra Florida. Af Audubons Dagbog.	27.
I Paris's Katakomber. Efter All the year round.	41.
Fisken. Et Billede fra Shellandsøerne.	46.
Sinai og Opdagelsen af det Sinaitiske Bibelhaandskrift. Efter Constantin Tischendorf.	50.
Hans Egede. Et Livsbillede fra den norske Kirke. 57, 76, 122, 146, 178, 207, 241, 279, 306, 342.	372.
Mere om Landeveisløkomotiver.	59.
Erstattende Sandser. Efter det Tydske.	83.
Nevasflodens Opbrud	89.
Bagtelvangst i Syrien. Efter det Engelske.	91.
Orkanen. Efter P. F. Gjødesen, Kaptein i den danske Marine.	105.
En eiendommelig Folketælling	111.
Gjennem Coloradosflodens store Bjergløst. Efter A. N. Calhoun.	113.
Georg Wilhelm Steller	140.
En Aneise	153.
Gesandten og Professoreu i Tegnsproget	155.
Den hvide amerikanske Trane	157.
Thabor. Af Chr. Richardt.	161.
Bellamar-Hulen paa Cuba. Efter Harpers Magazin	171.

	Side.
Et Stykke om Knappenaale og tabte Ting	187.
Kudstene ved det russiske Mastebal.....	189.
Alligator-Skildpadde.....	205.
Ombord i et Emigrantsskib	216. 270.
Ved Bennezareth's Sø. Af Chr. Richardt.	225.
Senere Reiser gennem Colorado-Plateaue's Kloster	237.
Jane Grey, Dronningen i ni Dage. Et Blad af Englands Historie	248
Jordstjælvet i Lisabon	276.
Augustinus. Indsendt til "For Hjemmet".	289.
Omkring Kap Horn. Billeder fra Søen. Indsendt.	302.
Svorledes Danmark er blevet til	314.
Tunnel under Havet mellem England og Frankrig	316.
Dpossum eller den nordamerikanske Pungrotte	332.
Hukommelse og Landsfraværelse	336.
Judbyrdes Kjerlighed. Indsendt til "For Hjemmet".	353.
Borgunds gamle Kirke i Sogn.	365.
En Slædefart paa Huronsøen.	367.
Blandinger — Nyt og Gammelt 29. 62. 94. 127. 158. 190. 221. 254. 286. 318. 351. 381.	

lig min Vei. Nu overlode han sig endog i den Grad, at han kaldte mig en Dagdriver og en Usling; jeg svarede ham, det kunde han selv være; men da freg han, jeg skulde faa betale derfor. Næmeligvis har han til Hensigt at anklage mig for Greven; men jeg var saa opirret og vilde ikke lade mig behandle paa den Maade.

"Nei, det var formeget", raabte hans Kone Dorothea heftigt; "men, hvorledes kunde han understaa sig saaledes at forhaane dig? Lad du ham kun klage for Greven; han kjender dig og ved, hvad du gjælder for, og denne Major skal vel ikke blive her saa længe. Se nu atter glad ud", vedblev hun med Smil, "Børnene glæde sig saa inderlig til at faa hjælpe dig med Juletræet; lad os nu i No spise vort Aftensmaaltid, den varme Suppe skal gjøre dig godt".

Appetitligt rygende stod Potetesuppen paa Bordet, Faderen og Moderen lod den smage sig godt, men Wilhelm og Kathrine kunde af bare Glæde og Forventning om de Ting, som skulde komme, næsten ikke nyde Noget; aldrig havde de sluttet sit Maaltid saa hurtigt som i Aften. Endelig toges der af Bordet, det høie, grønne Grantræ, det skønneste blandt alle de smaa Graner i Skoven, indbæres i Triumf af Tjenestdrengen Gottlieb, som igaar hentede det fra Skoven og nu havde sat det saa fast i den grønne Balje, at det stod der ligesaa sikkert og stolt, som om det endnu sendte sine Rødder ned i Jordens moderlige Skød. Faderen tog ud af Skabet de smaa farvede Voksh, og Moderen kom med de deilige forgyldte Mandler

og Rødder, som omhyggeligt opbevaredes fra Jul til Jul og derfor oftere havde gjort Tjeneste paa samme Maade, og med de stadseligste Peberkagehjerter, Heste og Fugle, — Alt Moder Dorotheas egne Skabninger. Wilhelm tog frem Posen med Rødder, som Gottlieb og han havde plukket om Høsten, og som nu vakte Erindringen om manges glæde og morsom Aften derude i Skoven. Nu satte Faderen en Bimpe af glindsende Guldpapir i Toppen af Granen og, idet han lagde frem Bladguld, sagde han til Wilhelm: "Saa vil jeg vise dig, hvorledes man forgylder Æbler og Rødder; men hvor blev Gottlieb af? Han kan ogsaa hjælpe til. Gottlieb, hvad har du for derude?" Gottlieb kom ind og fortalte, at han pudsede Beværerne, men at han snart var færdig dermed. "Skynd dig og kom, saasnart du kan", sagde Tjenermesteren; "lille Kathrine kan binde Traade paa det, som skal hænges op, og Mamma fæster dem vel til Juletræet som sædvanlig!"

Skiltet morsomt Arbejde var ikke dette! Børnenes Dine straaledes af Glæde, og ingen af dem tænkte paa at være søvrig. Det var første Gang, de fik være med at pynte det skønne Juletræ, som før var blevet sat istand hemmeligt for dem.

"Pappa", spurgte Wilhelm, "hvad Tid imorgen tror du vel Kristusbarnet kommer? Det maa vel først komme til os; det vil jeg da rigtig haabe; thi dersom det gaar til Byn først, saa vilde det komme altfor sent hid. Der har det saa mange Børn at skjenke Gaver, men her i Skoven er der jo

bare to—det maa da vel komme hid først!”

”Min kjære lille Wilhelm”, svarede Faderen; ”jeg tror det kommer meget sent til os, thi jeg bliver nok længe opholdt derude i Skoven, og det kjære Kristusbarn vil ikke give Eder Gaverne, førend Eders Pappa er kommen hjem. Gaa nu og læg Eder til Ro, og sov langt ud paa Morgenen, saa I kunne være slinke og muntre om Aftenen”.

”Na, Pappa”, sagde Wilhelm og rettede sig op; ”jeg er jo allerede en stor Dreng og bliver vist ikke træt. Allerhelst gif jeg med dig i Skoven; tag mig med dig, jeg skal være saa stille og snil og staa rolig hele Dagen der du stiller mig, og slet ikke være dig iveien”.

”Ja, og fryse fast der du staar! og naar jeg siden henter min Dreng, finder jeg ham ikke, men kun en stor, stor Istap derborte ved den gamle Eg, og saa maatte jeg gaa hjem alene og sige til Kristusbarnet, at det atter maatte pakke sine Gaver ind. Nei, nei, saa smaa Drengene passe ikke for saa store vilde Jagter. Bliv du vakkert hjemme hos Mamma, indtil du faar endnu et Par Nar paa Naffen”.

”Men det bliver saa forfærdelig kjedeligt og langsomt herhjemme imorgen uden dig, kjære Pappa!”

”Wilhelm, mit Barn, dersom du gif med, hvordan skulde det gaa med mig, hvem skulde rense mine Maskiner, og skaffe frem alt, hvad der behøves, naar jeg sætter Deigen?” spurgte Moderen.

”Å! ja, det er sandt, jeg har jo lovet at hjælpe dig”, raabte Wilhelm, og vendende sig til Faderen med en Mine, som om han nu

selv maatte afflaa en indstændig Bøggjæring, sagde han: ”Ja, det gjør mig meget ondt, men da faar jeg vel blive rolig herhjemme”.

”Jeg indser det vel, min Gut; Mamma kan have mere Nytte af dig end af mig herhjemme i Husstellet”, sagde Faderen leende. ”Men nu er jo vort Tuletræ særddigt og helt stadseligt at se paa, og vel er det, thi jeg ser, at lille Kathrine allerede er rigtig træt. Se saa Børn, nu fort i Seng”. Kathrine slog sine smaa Arme om Moderen og sagde: ”Ikke sandt, naar vi ere i Seng, da kommer Kristusbarnet endnu engang hid til Eder? Å! sig det da, at det tager med sig en Duffe med himmelblaa Skjole til mig! Jeg skal da altid være saa snil og gjerne lære en vakker liden Sang til; sig det, kjære Mamma, at jeg vist aldrig mere vil være uartig”.

Moderen nikkede venligt Bisald, hvorpaa fulgte et tilfreds ”Godnat”. Strax derefter laa Børnene i sine Senge oppe paa Kvistkammeret, Sønnen havde sluttet dem venligt i sine Arme og tillukket de livlige Dine, som ikke længer stræbte imod.

Endnu en Lunte, og Forældrene stode ved sine smaa Indlingers Leier, frydende sig over det Smil, som laa udbredt over deres Ansigter—ja ganske vist drømte de nu om Tuleaften. ”Svor lykkelige skulle de føle sig imorgen Aften; da skulle de ikke kunne sove for bare Fryd”, sagde Faderen.

”Men du, min stakkels Mand, gaar en svær og møjsommelig Dag imøde. Maatte bare Deivet blive ret gunstigt og vakkert!”

"Det ser saaledes ud, og det fryser ogsaa dygtigt paa. Forøvrigt behøver du ikke at have nogen Uro for mig; thi hvad der hører til min Tjeneste, det gjør jeg gjerne, og det forekommer mig aldrig morsommelig. Det gjør mig bare ondt, at jeg maa tage Gottlieb med mig, thi du har imorgen saa Meget at gjøre, at du vel kunde behøve ham hjemme!"

"Vær ikke bekymret for mig, jeg kommer nok ud af det. Hvad jeg udretter i mit Hus, det er for dig og Børnene, og det er mig en Glæde, ikke noget Besvær. Er det ikke saa, at jeg altid i rette Tid er færdig med Alting?"

"Ja, du er min kjære, gode, flittige Husfru", sagde Sægermesteren, og omfavnede hjertelig sin Mage. "Se for ti Nar siden, da jeg friede til dig, havde jeg dig hjertelig kjær, men den Dag idag holder jeg endnu meget mere af dig. Og, ikke sandt, du angrev ikke heller, at du drog afsted med den sfjæggede Mand til Skoven, og du længes ei heller derfra?"

"O nei, nei!" udbrød Sægermesterinden; "du ved, at megen Omgang aldrig har været min Lyst; Fader og Moder ere døde, og i den hele vide Verden har jeg ingen uden dig og Børnene, Ingen, som jeg bryder mig om, uden En".

"Det er godt", lo Sægermesteren, "thi jeg beholder dig ogsaa allerhelst for mig selv". "Godnat"—og atter et "Godnat".—Det blev stille og tyst i Huset.

Maaenen fikkede ind gennem det lave Vindu, og saa der de fire i deres stille Søvn. Han vilde endnu engang nikke til dem med sit

store runde Ansigt; da kom der en Sky og spredte sin Skygge derover, og over dem Alle.

II.

Morgenen til den 24de December brød frem. Hvilkken Morgen! Havde Skoven smykket sig for at modtage en Konge? Var den bleven forvandlet til en hellig Kirke som i lydløs Stilhed ventede, at Julen skulde feires? Hvilkken underffjøn Forandring havde ikke fundet Sted. Grenene, som igaar syntes sunkende at bøje sig under Snemaskerne, straaede idag i herligt skinnende Klæder, og skuede med saa glade glindsende Dine, som om de vilde sige til alle under Byrden sunkende Wandrere: "Vær blot modigt den Byrde, som ovenfra er bleven dig paalagt; hvem ved, maasse er det netop den, som skal blive dig til et glimrende Vresstrud engang, og da—skal du fryde dig derover!"

Saa stod atter Alt i høitidelig Stilhed; let bøiede mod hinanden dannede Grenene et gothjst Tag, som i sin alvorlige Skjønhed hvelvede sig til en herlig Tempelkuppel. Stille var al Verden rundt omkring, en Stabningens anelsesfulde Forventning! Et Skorn sad oppe i et høit Træ; endogsaa det syntes forstenet, eller havde denne Skovens vidunderlige, tilforn usæede Pragt helt og holdent ogsaa overvældet det?

Sægermester Mandel var egentlig en prosaisk Natur, og denne Morgen havde han ogsaa meget travlt. Men et Blik udigennem Vinduet i det første Daggrø fremkaldte dog et Udraab af Forbauselse fra hans Læber. Hurtigt var hans Husfru

ved hans Side; "hvor deiligt, hvor herligt", udraabte hun: "saadan Pragt har mit Die aldrig tilforn seet!"

"Jeg kunde næsten sige det Same, endstjønt jeg saa længe har vandret omkring her, et Skovens Barn i Skoven", sagde Tægermesteren. Gottlieb, som idetsamme traadte ind, tilføiede: "Ja det er netop som i Wilhelms deilige Eventyrbog, hvor Bøggene ere af Krystal og Taget af Perler".

"O Pappa, Mamma, derude er jo bare Inletreer; og alle ere de saa store og stadselige", jubledede Børnene derinde. "Skoven har allerede iført sig sin Hvitidsdragt", sagde Faderen; "det skal idag blive en Lyst at tumle sig omkring—men nu maa jeg afsted".

"Jeg gaar med dig et lidet Stykke", sagde hans Hustru, idet hun hurtigt pakkede lidt Tægerfrokost sammen og lagde den ned i hans Sagtasse. Faderen sagde Børnene Farvel og formanede dem til at være suille; hans Hustru støttede sig ved hans Arm og, ihvorvel meget Arbeide krævede hendes Nærværelse derhjemme, vilde hun dog endnu nogle Dieblkke nyde den herlige Morgenstund ved hans Side, som hendes Sjæl elskede.

"M!", sagde hun, "Digtene og de, som scribe Bøger, maa vist om Vinteren altid være indestrængte i Byen og aldrig saa se Skoven i dens eiendommelige Winterpragt. Om Skoven i dens Baarpragt scribe de saa meget; men hvorfor sige de aldrig et Ord om en saadan Winterdag?"

"Det er netop den samme Sag", sagde Tægermesteren leende, "som naar de i sine Bøger saa nogle be-

scribe et ungt Pigeansigt og gjøre saa meget Væsen af dets Skjønhed. Nubel, det maa de gjerne for mig, men hvorfor berette de os aldrig om Skjønheden hos ældre Kvinder? Jeg har dog i Virkeligheden seet ældre Matroner—tænk blot paa din egen Moder—som med sine trofaste klare Dine og sit milde Ansigt i Sandhed forekom mig skjønnere end den skjønneste Pige i hendes Baars Blomster".

I dette Dieblkk brød Solen frem og forgyldte med sine Straaler hele denne forstenede Skovpragt. Alle de utallige glimrende Sneflokker tilbagestraaledes i alle Regnbuens Farver og glimrede i en Herlighed, som satte det jordiske Die i Genrykkelse. Det var som i dette Nu en usynlig Haand havde kastet Livets Gnister ind i denne livløse Skjønhed, og taknemmelig modtog den nu bejslede Natur sin Skabers Skjærlighedskys. Det var stille rundt omkring, stille stode ogsaa Tægermesteren og hans Hustru. Tilslidst sagde han:

"Det er som en Brud paa hendes Bryllupsmorgen". "Eller som en from gammel Kone paa hendes Dødsleie", tilføjede hun, som stod ved hans Side. "Mindes du vel, hvor fuld af Fred og Glæde min Moder skilles herfra?"

"Ja vel,—men nu er det ikke Tid at tænke paa Døden. Hør, der lyder allerede Saghornet: Fremad til den lystige Sagt! Fremad!"

"Levvel, Kjæreste; kom ikke for sent hjem, og hør, hvad jeg siger dig: gaa afveien for Majoren, saa at I ikke træffe sammen!"

"Vær uden Frygt, og nu, levvel;

jeg kommer maaste hjem, førend du tror".

Bøgermesteren paaskyndte sine Skridt, Gottlieb fulgte ham, og Gunden Tiras hoppede muntert ved Siden af dem. Dorothea stod dog endnu længe og saa efter den Skikkelse, som for hende var den kjæreste paa Jorden, stod der, indtil de krystalliserede Grene sluttede sig sammen efter ham og skjulte ham for hendes Blikke. Da ilede hun hjem.

Her var idag Meget at gjøre, men let og glad gaar Arbeidet foran en Julefest, thi da staar den hellige Juleaften i Baggrunden som alle Anstrengelsers Maal og Løn. Dorothea var helt igjennem en kraftig Natur, stærk i Kjærlighed, stærk i Tanke og stærk i Handling. Det, hun gjorde, blev udført med hele hendes Sjæl, derfor blev det ogsaa noget Selt. Nu foretoges de frydefulde Forberedelser til Julebagningen. Wilhelm rensede ivrigt Rosiner og skrællede Mandler, Kathrine hjalp til under hans Opfølgning. Moderen mindede engang imellem om, at alle de søde Sager, som tilberedes for Deigen, ikke maatte forvilde sig ind i Munden, istedetfor at lægges ned paa Tallerkenen.

Da Deigen var færdig, foregik Brødbagningen, der sluttede med smaa Brød til Børnene; og da den ene Kage efter den anden gulbrun og duftende kom ud af Ovnen, satte Moderen tilsidst en fed Gaas derind, hvis Andre Wilhelm havde fyldt med et helt Snes deilige Æbler. Dette var Julestegen, som Bagerovnens Varme nu skulde komme tilgode.

Under alt dette sprang Wilhelm og Kathrine dog ofte ud for at se

paa Skoven, og Wilhelm som den forstandigste kastede da Blikket op til det store Slaguhr og regnede ud, hvor mange Gange det endnu skulde slaa, inden Faderen atter kunde være hjemme. Genimod Kloffen 3 var Alt færdigt, de deilige Kager stode i ordentlige Rader, og Gaasen helt appetitlig ved Siden af. Suset seiedes endnu engang, Gulvet i Dagligværelset bestroedes med den hvideste Sand, hvorover atter spredtes grønne friske Toppe af Granbar, som Wilhelm i denne Hensigt havde hentet fra Skoven. Alt var i Orden og pyntet til Kristusbarnets Modtagelse; det kunde nu træde ind naarsohmest. Moderen gik ind i det bedste Værelse for at lægge Alt paa sin Plads, Børnene sad udenfor paa Dørtærskelen og lærte sin Sang endnu engang; derefter fortalte Wilhelm til Kathrine for tiende Gang Historien om Suedronningen, som var saa hvid som Sneen derude idag. Det var blevet mørkt. Moderen havde slukket Lemmerne og tændt Lampen. Børnene fortsatte paa Dørtærskelen sin stille Samtale. Da hørtes der Fodtrin udenfor — kunde det være Faderen? Det bankede paa Døren — de sprang op: "Mamma, det er Pappa!" Døren aabnedes udenfra, Moderen kom med Lampen i Haanden; nagtet det omgivende Glas truede dog Vinden med at slukke den flagernde Lue. Hun holdt Haanden for den, idet hendes speidende Øie søgte at gjennemtrænge Mørket derude. Ja, det var Mennesker udenfor, men sin Mand's Skridt og Stemme hørte hun ikke. Hvorfor kom de ikke ind? Hun vilde spørge, hun vilde indbyde dem til at træde ind, men gre-

ben af en navnløs Angest formaaede hun ikke at frembringe et Ord. — En usynlig Haand lagde sig paa hendes Læber, en usynlig Magt bragte Blodet til at stivne om hendes Hjerte. Hun ser og ser, Børnene trænge sig om hende—hun stirrer fremdeles, men forstaar Ingenting. Forgjæves anstrenger hun sit Blik for at gennemtrænge Mørket; men det bliver stedse mørkere og mørkere, det bliver sort for hendes Dine. Hun støtter sig mod Bæggen, hun beskytter endnu af og til den lille Lampe med Haanden—arme Kvinde, Lyset i dit Liv er slukket, hvortil tjener det da at beskytte et andet?

En Mand traadte nu nede nærmere. Det var Greven. Hans Ansigt var dødblegt, hans Stemme bævede, da han sagde: "Fru Mand, en forfærdelig Ulykke er hendt — Eders Mand—Majoren—".

Diebliskelig vidste Tægermesterens Hustru Alt. Ikke langsomt, ikke efterhaanden kom hun efter den forfærdelige Sandhed: i et Nu blev den hende aabenbaret, med et eneste Slag var hendes Livslykke knust. Lampen faldt ud af hendes Haand, Glasset søndersplittedes, Luften sluktede—hvad angik vel det hende?

Med et Spring var hun udenfor Døren, Mændene vege forstrækkede tilbage. Derude stod en Baare; skjult af en Kappe laa en Stikkelse derpaa. Dorothea rev Dækket bort—hendes Mand's stive brustne Die stirrede hende imøde. Men død kunde han jo ikke være, han havde jo blot for nogle Timer siden, frisk og sund i sin fulde Kraft, forladt sit Hjem! Hun vilde reise ham op, hun vilde føre ham ind i Huset, og

Mændene ydede hende sin Bistand. I Huset var Alt mørkt, men Gottlieb tændte Lys, og Tægermesteren lagdes paa Sengen. Han var kold og stiv, men dette kunde være af Kulden! Den ulykkelige Hustru kastede sig over ham, hun vilde varme de stivnede Mænder i sine—de havde jo nylig hvilet saa varme i hendes! Ingen hjalp hende—thi Alle vidste, at her var al Hjælp forgjæves, Intet mere at gjøre. Kærlighedsfuldt strøg hun med Haanden det elskede Ansigt; de stive Dine vare dog allfor stive—hun trykkede Dienlaagene varfomt til, men neppe havde hun taget Haanden bort, saa stirrede de samme glasagtige Dine ind i hendes. Nu vilde hun forsøge at fornemme Hjerteslagene. Hun kastede Kappen tilside; en stiv, blodig Skjorte viste sig—hun drog bævende Skjorten bort og se! der gabelde et blødende Saar hende imøde—ket ved Hjertet havde Kuglen sønderslidt Alt—den havde truffet tvende Hjertes.

Ingen Tvivl var nu mere tilbage. Med frygtelig No betragtede hun atter Saaret, satte sig ned ved Liget, lagde sit Hoved paa det trofaste Bryst, paa hvilket det saa ofte havde hvilet, og saaledes sad hun længe, uden at en Lyd kom over hendes Læber, uden en Taare i sine Dine. Kvarter efter Kvarter forløb, de gredende Børn vare for længe siden af Gottlieb blevne førte til sengs; Greven havde flere Gange forsøgt at sige den Arme et Trøstens Ord, men han vidste ikke, om hun forstod ham, eller endog hørte derpaa. Derude lode Klokkerne, som kaldte til Aftenbøn i Byens Kirke; den klare Luft førte Lyden

og saa hid, men Sægermesterens Husfru hørte dem ikke, de Tilstedeværende gjorde de blot ondt, thi Modfættningen var altfor skjærende: Derude Zuleastenens Fryd og Pragt, i deres Hjem de skjønt smykkede Zuletræer — Husfruer, som ventede, og Børn, som jublede—og her Sægermesterens kolde stive Lig, og ved Siden deraf hans af Sorg forstenede Mage.

Bludselig blev Døren revet op, en Militær styrkede ind og ilede frem til den i Fortvivlelse nedsjunkne Kvinde.

”Min Frue”, sagde han, ”jeg kunde ikke derfor—jeg vil give Eder Guld—Guld—”.

Bed hans Indtrædelse havde Sægermesterens Husfru reist sig op. Ingen havde sagt hende det, men alligevel vidste hun, at hendes Mand's Morder stod foran hende. Hendes Wine sprudede Ald, hendes Bryst hævedes, og med en forfærdelig Stemme udbrod hun:

”Guld! Guld! At du var for dømt med dit Guld—Guld?” her lo hun vildt. ”Forbandet skal du være, forbandet din Husfru og dine Børn, og aldrig skal du nyde nogen Glæde—desstund mere paa denne Jord. Ustadig og flygtig skal du være paa Jorden, og denne—her pegede hun paa den døde Mand—”skal forfølge dig og ikke levne dig nogen Ro”.

Med forfærdelig Bildhed udstødte hun disse Ord. Bævende og ligbleg vendte Majoren sig mod Døren. Den Ene efter den Anden forlod dette Forstrækkelsens Hus. Den uhykkelige Husfru sad følesløs for alt Andet ved sin Mages Lig. Da

Morgenen gryede, var Lyset nedbrændt. Gottlieb var udmattet sunken ned paa en Stol og falden i Søvn, den Dødes aabne Wine stirrede uophørligt mod Taget, og næsten ligesaa dødt og glasagtigt fæstedes den arme Kvindes paa ham, hvis Haand hun holdt i sin.

I Bærelset ved Siden af stod det pyntede Zuletræ, de smaa Gaver laa ordnede derunder.

I Kjøkkenet stode Kagerne, som vare blevne bagte med saa megen Glæde, og den stegte Gaas, som skulde smage Faderen saa godt.

I Kammeret ovenpaa laa tvende paaklædte Børn i en Seng, de havde grædt sig i Søvn.

Udenfor Døren laa den tro Tiras, hans Hyl havde Ingen hørt, og heller ikke havde Nogen sluppet ham ind, og da havde han lagt sig ned derude som de Sørgendes tro Vogter.

Saadan var Zuleastenens i Sægermesterboligen.

2 ——— III.

For at kunne forstaa den uhykkelige Dags Begivenheder, maa vi se nogle Timer tilbage. Lige til Middag havde Jagten haft sin sædvanlige Gang, blot nogle Minuter stod tilbage, da skulde der blæses til Opbrud.

Majoren, en lidenskabelig Sæger, havde længe forfulgt en stadselig Gjørt, uden at komme den paa Skudvidde. Tilfældt flygtede det ængstede Dyr ind i et Skovkrat, hvor Sægermester Mandel var postet med sin Klappjagt, og Majoren, ophidset af den lange frugtesløse Forfølgelse, vilde ligesaa lidet lade det ædle Dyr undkomme som unde

nogen Anden at fælde det. Nu stod det ikke langt fra Jægermesteren — skulde vel han vinde baade Vren og Byttet? Afstanden mellem Majoren og Dyret var temmelig betydelig, dog var det muligt, han kunde træffe. Hurtigt sigtede han — trykkede af — han havde truffet — o, desværre, altfor godt: Jægermesteren sank uden en Lyd til Jorden. Kuglen havde gjennemboet hans Hjerte, og da Majoren naaede frem, var Alt allerede forbi. Nogen Redning var ikke mulig, og den uslykkelige Major var ligesom bedøvet af den frygtelige Tildragelse. Jagthornenes Signal bragte snart hele Selskabet til Ulykkesstedet, røde Kinder bleve blege, det muntre "Gallop" forstummede, og Jagten fik en pludselig Ende.

Hvordan Jægermesteren blev ført hjem, og det gruopvækkende Syn virkede paa hans Hustru, det have vi allerede seet.

Endnu et Blit bag Sløret som bedækkede de næstfølgende Dage. Vrolig og stum havde Fru Mandel siddet der, Børnene vare komne og gaade, havde grædt og klynget sig ind til Moderen, uden at denne syntes at mærke det. Paa Suledagsaftenen, da Gottlieb, som paa alle sine Spørgsmaal til Madmoderen intet Svar fik, havde begivet sig til Byen for at ordne Udskilligt til Begravelsen, sad Kathrine der i en Krog og gred bitterligt. Langsamt sneg hun sig omsider hen til Moderen og sagde hulkende:

"Ak Mamma, jeg er saa sulten!"

Det arme Barn havde lige siden den foregaaende Dag ved Middags-tider Ingenting spist.

Moderen saa op, det vilde Udtryk

var forsvundet fra hendes Ansigt, vemodsfuld betragtede hun Barnet; derefter søgte hendes Dine Wilhelm, som indslumret paa Faderens Seng netop var vaagnet. Hun udbredte sine Arme og drog dem begge til sit Hjerte. "I stakkels, stakkels Smaa", sagde hun, og en Taareflod styrte ned ad hendes Kinder saameget heftigere, som den saa længe var tilbageholdt.

Isen var brudt; nu kunde hun græde og sørge; hendes Børn, hans Børn havde atter givet hende Livet. Klage kunde hun dog ikke, og naar han, som var Marsag i al denne Elendighed fremstillede sig for hendes Tanker, da tørredes Taarekilden, da knyttede hendes Hænder sig, og Had og Bitterhed fyldte hendes Hjerte.

Naar Andre tiltalte hende, forblev hun taus, og man vidste ikke rigtig, om hun forstod det, som sagdes til hende, eller ikke. For sine Børn drog hun dog Omfjerg, og til sin Mands Begravelse gjorde hun de nødvendige Forberedelser. Og da Alt var overstaaet, da hun for sidste Gang havde kysset det elskede Ansigt, hvilket Børnene, let gysende, ei mer gjenkjendte som den elskede Faders; da Kisten var tilsluttet, da Spigerne vare slaaede i, — hvert Hammerslag traf hendes Hjerte! — da greb hun begge Børnenes Hænder og fulgte Kisten, som indesluttede det Dyrebareste, hun eiede. Nogen Sørge-drugt bar hun ikke, derpaa havde hun ikke tænkt, og i den Afstand hun boede, kunde hun heller ikke forskaffe sig nogen saadan, — men alligevel havde ingen Fremmed kunnet betvivle, at hun var den mest Dybtførgende: den mørke Smerter,

som laa udbredt over hendes Ansigt, sagde Mere end rige Taarefloder og sorte Klæder.

Toget gik igjennem Skoven. Det var her, hun Sulekastens Morgen havde gaaet sammen med ham, her havde han for sidste Gang trykket hende til sit Hjerte — en skjærende Fornemmelse gik igjennem hendes Indre! Da var Alt omkring hende saa herligt, saa lyst og saa skjønt, nu var Alt mørkt i hendes Indre som udenom hende. Regnen strømmede ned, og Vinden drog tudende gjennem de nøgne Grene.

"Alf Tord er du kommen, til Tord skal du blive. Jesus Kristus, vor Frelser, skal opvække dig paa den yder-

ste Dag", sagde Pastoren ved Graven.

"Der bliver saaet et naturligt Legeme, der skal opstaa et aandeligt Legeme. Jeg er Opstandelsen og Livet! Hvo som tror paa mig, han skal leve, om han end dør. Og hver den, som leved og tror paa mig, han skal ikke dø evindeligt." Disse Ord hørte hun, men som en tom Lyd berørte de hendes Dø. Dødt, dødt var Alt for hende, døde vare ogsaa disse Ord.

"Jeg" skal ikke lade Eder være faderløse, jeg skal komme til Eder", — og Alt, Alt var hende frataget, og aldrig kunde dette Tab erstattes — næsten med Uvillie vendte hun sig bort. (Fortsattes.)

Petersbjergets Stenbrud.

(Efter Dr. Hartwig.)

Naar vi sættes i Forbavelse over den uhyre Udstrækning af mange naturlige Gulers Galler og Gange, som i Løbet af utallige Aarhundreder have dannet sig i Jordens Indvolde ved Vandets udslyllende opløsende Kraft, saa vil vor Forundring vækkes endnu mere ved de storartede Udhullinger i Petersbjergets Maestricht, den gamle Romerstad ved Maassfloden, maaske de største Guler, som nogensinde ere gravede ved Menneskehænder.

Her udsauges nemlig fra umindelige Tider af firkantede Blokke af den hvide Kalksten, der benyttes til Bygningssten, men paa Grund af sin hurtige Forvitring bedre eigner

sig til Grundsten end til Mure, som ere udsatte for Veirligets afvejlende Indslydelse. Affaldet ved Brydningen benyttes desuden som Gjødning, og man henter endog ofte Kalken ud alene i dette Siemed. Den uhyre Udstrækning af de Guler, som vi nu ville føre vore Læsere ind i, er maaske mere tilveiebragt ved Landmandens end ved Bygmeisterens Fornødenheder.

Men Bjerget, der ligger i Nærheden af en kun middelmaadig stor By, vilde vel neppe være bleven udhulet over et almindeligt Stenbruds Grændser, naar ikke den ved dets Fod slydende Maassflod havde aabnet den videste Mark for det ind-

bundne Materiales Afsetning til hele Holland. Da Stenhuggerne saaledes ere sikre paa en Afsetning, som formedlst Transportens Lethed aldrig vil aflage, ere de bestandig bestjæftigede med at gjennembore Bjerget i alle Retninger og at forvøge Suleus Labyrinth, i hvilken allerede saa mange Skægtled af deres Forsædres have arbejdet, med nye Gange. Om Sommeren dyrke Arbejderne dog sine Jorder, og man ser dem da sjelden forlade Dagslyset for at gjennemrode Jordens Skjød ved Grubelampens svage Skin, men naar Agerdyrkningens-Arbejdet ikke mere kræver deres Virksomhed, stige de ned i Bjergets underjordiske Gange og benytte Vinteren til at gjøre de Stenladninger eller Dynger af Kalksand færdige, som skulle sendes bort i det følgende Foraar. Saaledes hengaa de mørke Dage, da Storm, Sne og Is føre Herredømmet over Himlen og Jorden, for dem i en forholdsvis mild Luft, thi endog i den raar Aarstid ved strengt Frostveir udenfor falder Thermometret inde i Gulerne sjelden under 8° eller 9° N. Varme.

Den, som under en dygtig Førens Ledsgelse trænger ind i disse umaadelige Guler, som have over to norske Miles Udstrækning, forbauses over de aldrig endende, frydsende Svælvinger, som forgrene sig tilhøire og tilvenstre, og hvis Ende taber sig i Mattens Mørke. Disse mørke Rumms Rædser forhøies ved Stilheden, som kun sjelden afbrydes ved Faldet af en Vanddråbe. Menneskestemmen lyder dumpt og klangløst fra Svælvingernes Bægge og Loft og formaar ikke at vække noget Echo. Men den, som vil

modtage det fulde Indtryk af dette Mattens og Lushedens Rige, han befaler Førerne at slukke Fallerne, efterat han er trængt langt frem i det Indre af de forgrenede Gange, og at overlade ham til Ensomheden i nogle Diebliske. Da overfalder endog den Kjæfeste af en sølsom Frygt, og greben af en uimodstaaelig Drift søger man at berøre den nærmeste Bæge, som om man vilde overbevise sig om, at idetmindste Følelsen endnu er tilbage, den eneste Sands, som kunde tjene den Forvildede til Ledetråd i disse nærliggende Rum, hvor Diet forgjæves leder efter et hjælpende Lys, og Dret forgjæves lytter efter en frelsende Stemmes Klang; man føler, hvor skrækelige den Ulykkelige's Pinsler maa have været, hvis Bønner og Taarer, hvis Angstskrig og afmægtige Fortvivlelse uden Gaa om Hjælp have gjenlydt i disse mørke Begravelses uhyre Ensomhed.

Mange have allerede forvildet sig i Petersbjerg og have lidt en frygtelig Død af Hunger og Tørst, medens den fornøiede Landmand maaske kun nogle Favne over deres Hoved kjørte sin Ploug eller høstede sit Korn under munter Sang.

Paa forskjellige Steder af Gulerens Bægge finder man opskrevet, at man her har fundet et Lig, eller ogsaa er den Ulykkelige's Billede aftegnet med sort Kridt. Paa et Sted er det en Arbejder, der har forvildet sig og har vandret omkring i de uendelige Gange, indtil hans Fakkell tilsidst er gaaet ud, og han da endelig ved Døden er bleven forløst fra sine Lidelser; paa et andet Sted er det en Arbejder, hvis Lampe er slukket om, og som ikke har kun-

net finde Udgangen af de ubesøgte Gange, i hvis Indre han havde haabet at finde en lønnende Mark for sin Virksomhed.

Den franske Naturforsker Faujas de Saint Fond, som oftere besøgte Petersbjerget for at foretage nøiere geologiske Undersøgelser, fortæller, at engang, da han vandrede igjennem disse umaadelige Guler, oplyste de Følger, der bleve bkaarne foran ham, en Gjenstand, der i Afstand lignede et Menneske, som laa sovende henad Jorden, men ved nærmere Betragtning viste sig at være et Lig. Den Ulykkelige Tilstand vakte en med Gru blandet Forbauselse. Liget var nu kun et indtørret Skelet, men fuldstændig paakledt; Hatten laa ved Siden af Hovedet, Skoene vare stilkte fra Fødderne, men Liget havde Rosenkrandsen i Haanden. Efter Klædebragten at dømmes var det Liget af en forvildet Arbejder, som her havde lidt en fortvivlelsesfuld Hungerdød, og hele Skelettets Tilstand viste, at der maaste allerede var hengaaet over 60 Aar, siden den Ulykkelige blev begravet levende her. Sandsynligvis havde Ingen siden hin Tid betraadt denne Gang, som først atter var bleven funden nogle Dage før Faujas's Besøg. Den tørre Luft, som hersker i disse Stenbrud, og Mangelen af alle ødelæggende Insekter i de mørke Num forklarede Ligets mumieagtige Tilstand.

Førerne, som ledsage de Fremmede gjennem Petersbjergets Labyrinth, unblade aldrig at fortælle en Historie om nogle franske Artillerister, som under Maestrichts Beleiring af den franske Hær i Aaret 1795 pralende vovede sig ind i Gulerne uden

nogen erfaren Ledfager, men aldrig mere kom tilshyne. De soie til, at paa den Tid, da Krigskonstruktionen hvilede i sin hele Strengthed paa Landet, søgte flere unge Folk fra Omegnen Tilflugt imod de forfølgende Gensdarmere i Petersbjerget for at unddrage sig den voldsomme Rekruttering. Nogle af disse Flygtninge, som vare fødte under en lykkelig Stjerne, lærte efterhaanden at kjende Veiene i de underjordiske Gange ligesom Gaderne i en stor uddød By og fandt i Jorden den Frihed, som de ikke mere kunde nyde ovenpaa, men Andre omkom ved at forvilde sig i Mørket og den underjordiske Stilhed.

Der gives endnu mange Historier af denne Art, af hvilke vi dog kun her ville meddele de mærkeligste. I Aaret 1640 havde fire Franciskanermunkke fattet den Plan at udhugge et Kapel i Bjergets forladte Galler, og de pleiede ofte at besøge Grotterne for at vælge det Sted, der paa Grund af de nærliggende Ganges Størrelse syntes dem mest passende til Udførelse af det fromme Verk. Da de ved Vauen lærte at kjende de underjordiske Num bedre og bedre, forsmaaede de tilsidst en Førers Hjælp, og de kom en Dag i Tanke om, at de vilde forsøge Ariadnes velbekjendte Middell for at trænge ind i de forladte Dybder, som allerede i lang Tid ikke havde været besøgte af Arbejderne. De forsynede sig med et stort Traadnøste, befæstede den ene Ende til det Sted, hvor de betraadte Veie ophørte, og trængte nu dybere og dybere ind i de ubekjendte Num, saa langt som Traaden kunde naa. Endelig kom de til en Udhuling, som dengang

maaſte allerede havde været forglemt i Aarhundreder, men ſom nu blev beſkjendt ved deres Ulykke.

Ved Indgangen til dette ſørgelige Sted tegnede En af dem med Kul deres Kloſter paa Væggen og ſatte derunder Datum for den Opdagelſe, der ſkulde komme dem alle ſaa dyrt til at ſtaa. Dernæſt have de vel ſagtens tænkt paa Tilbagetoget. Men hvilken Forførdelſe! de bemærkede nemlig da, at Traaden var gaaet itu ved en eller anden ubekjendt Indvirkning. Ingen ved, hvad de nu have taget ſig for, men Prioeren, der mærkede, at de ikke kom igjen, og ſom vidſte, at de vare trængte ind i Stenbruddene, befalede, at man ſkulde opſøge dem der. Men førſt efter ſyv Dages Forløb — og dette maa anſees ſom et Beviſ paa de gamle Stenbruds uhyre Udſtrækning — lykkedes det at finde de fire Lig liggende tæt ved hinanden med Anſigtet nedad og Roſenkrandsen i Haanden, ſom om de under Bøn havde forladt Livet.

Petersbjergets Grotter, ſom ſædvanlig kun ere helligede til Stenbrydernes fredelige Arbejde eller til den evige Tauſhed, have dog engang været Skueplads for en hidſig Kamp, og ligesom Dødningsføen paa Høiderne af Grimſel har lært at kende Krigens Nædſler, ſaaledes gjenslød engang hine underjordiffe Rum af forbitrede Fienders Geværild.

Under den allerede ovenfor nævnte Beleiſring, ved hvilken Mæſtricht kom i Gænderne paa den franſke Republik, havde nogle Føgere af den beleiſrende Armee taget Poſt i Stenbruddene. Øſterrigerne, ſom havde beſat Fortet Saint Pierre paa Bjergets Flade, og ſom allerede havde gjort

flere kraftige Udſald, kom paa den Tauſe, fra det Indre af Fæſtningen at trænge ned i de underjordiffe Gange i det Haab at overrumple Fienden, ſom havde forſkandſet ſig ved Indgangen til Grotterne.

Men Fakkelfinnet, ſom ledsagede deres tauſe Marſch gjennem Mørket, forraadte deres Henſigt, og de franſke Føgere rykkede dem liſtende imøde. Iſtedetfor ſelv at blive overraſtede, overraſkede de pludſelig Øſterrigerne ved en velrettet Ild, og dreve Alle dem ind i Bjergets Dyb, ſom ikke bleve truſne af det drøbende Vly eller gjorde til Krigsfanger. Denne Begivenhed tjente iøvrigt til en Lærdom for Ingeniørerne, og nu tillukkes Hovedindgangen til Grotterne, der ſtrække ſig hen til Forterne, af en høi Mur, der er forſynet med Skjbehuller.

Petersbjergets Stenbrud, ſom vi nu have lært at kende ſom Skueplads for en blodig Kamp, tjente i den ſamme Krig Bønderne til Skjuleſteder for deres Kvæg og andet Gods. Heraf fandtes endnu Spor, da Faujas de Saint Fond beſøgte Stenbruddene. Omkrent 300 Skridt fra Indgangen tætvod en ſtor Gule viſte man ham en Bagerovn, der var meget kunſtigt udmeiſlet i den faſte Stenmaſſe tilligemed en Skorſten, der mundede ud i et Siderum, og ſom fjernede den beſværkelige Nøg. I Nærheden heraf var der anbragt Stalde til Køer, Svin og Faar. De nye Beboere af Gulerne havde forſhyet ſig med Olie til at brænde, med Mel, tørre Bønner og Urter ſamt det nødvendige Foder for ſine Dyr, medens det Vand, ſom hiſt og her dryppede ned fra Loftet og ſamlede ſig i ſmaa Fordybninger, var

tillstrækkeligt til at slutte Tørsten. Disse stakkels Folk vare saaledes forsynede med Livets allernødvendigste Fornødenheder, og de udholdt dette ensomme Liv med stor Taalmodighed, da de troede, at de her vare fuldkommen sikre, medens deres Landsmænd og Benner, som vare forblevne i Oberverdenen, ikke alene havde tabt Alt, men endogsaa maatte arbejde i Skandferne under Fiendens Kanoner.

De vovede vel ikke at undersøge sit mørke Opholdssteds hele skjulte Dybde, men da Flere af dem allerede tidligere havde arbejdet i Stenbruddene, kunde de gennemvandre mange Gange uden at behøve at frygte for at forville sig, og desuden vare de bekendte med nogle sjerne Udgange, gennem hvilke de i Tilfælde af et Overskald havde kunnet flygte. Denne velgjørende Sikkerhedsfølelse, som saa meget havde bidraget til at gjøre dem deres Stilling udholdelig, forstyrredes dog kort før Beleiringens Ende ved et uventet Tilfælde. I Modsatning til de Gææs, der engang reddede Capitolium ved sin Strigen, havde her nemlig et Svin nær ført til Fordærvelse. Et saadant slap ud fra Stien og løb bort i Mørket; efterat det havde tilbagelagt et langt Stykke Vej uden at finde en Udgang til Dagslys, opløstede det et frygteligt Skrig, som om det vilde anraabe et menneskeligt Bønsens Hjælp. Men denne lydelige Efterretning om dets Tilstedeværelse indvillede det kun endnu mere i Fordærvelsens Garn, thi da det befandt sig tæt ved en Udgang, der var besat af franske Soldater, ilede disse til og bleve naturligtvis meget glade ved et Fund, der forskaffede dem et høist behageligt Til-

læg af nogle fede Stege til deres magre Rationer.

Men da de klokelig overveiede, at den Fængne formodentlig ikke af rent Ubhaveri alene beboede de mørke Stenbrud, førte de det atter noget dybere ind i Gulen, indtil de ikke vovede at gaa længere ind. De traf det derpaa i Galen og Drene, saa at det skreg af alle Livsens Kræfter, og til Løn for sin skarpsindige Plan havde de snart den Fornøielse at se endnu et andet fedt Svin ile til sin Kamerats Undsætning. Forsøget gjentoges flere Gange med gunstigt Resultat, men det være sig nu, at Bønderne ved Svinenes Undvigelse vare blevne opmærksomme paa Faren og derfor havde skjult sig dybere inde i Stenbruddene, eller at de fra nu af passede bedre paa sine Stier, nok er det, at denne Kilde til Vellevnet pludselig standsede, og de kunde fra nu af trække og knibe sine Fanger, saa meget som de vilde, der kom dog intet Svin mere frem fra Mørket. Men da Freden blev sluttet, og de Franske vedbleve at være i Besiddelse af Landet, saa de med Forbauselse Mennesker og Kvæg komme frem fra Jordens Indre ligesom fra Noahs Ark.

Petersbjergets Stenbrud har megen Interesse for de Lærde derved, at den Kridsten, hvoraf Bjerget bestaar, er overmaade rig paa Forsteninger, som afføre et Kapitel af Jordens Historie, der for længe siden er endt. Her fandtes blandt Andet i Maret 1770 den berømte Hjernekal af et af Oberverdenens 20 Fod lange Kjempefirben, der før Opdagelsen af Plejio- og Ichthyosaurusens Levninger i Bayern og England betragtedes som den mærkværdigste Fremtoning fra

Urtidene. Dr. Goffmann, en ivrig Naturforsker i Maastricht, til hvem Stenhuggerne pleiede at bringe Alt, hvad de fandt under Arbeidet af mærkværdige Sager, blev først underrettet om Opdagelsen af det store Båndstriben, og han isede, som man nok kan tænke sig, med stor Iver derhen og arbejdede egenhændig for at løsne det forstenede Skelet fra den Klippemasse, hvori det laa. Men han blev ikke længe i usofsthyret Besiddelse af Skatten, som kun ved hans Bestræbelser var undgaaet Udelæggelse, thi en Domherre, der eiede Algeren, under hvilken Fundet var fæet, gjorde Fordring derpaa, idet han beraabte sig paa en gammel Lov. Den høitværdige Herre kjendte rigtignok omtrent ligesaa lidt til Forsteninger som Kalkmukkerne, men han havde hørt, at Sjeldenheden gav det smukke Exemplar en ikke ubetydelig Pengeværdi, og dette var nok til at vække hans Begjærighed. Den stakfels Dr. Goffmann forsvarede modig sin Eiendom, men det dengang almægtige Domkapitel traadte imellem, og Naturforskeren mistede ei alene sit Fund, men han blev endog dømt til at betale Omkostningerne. Domherren Godin, der overlod til Dommerne at forsvare sin uretfærdige Dom, blev nu den lykkelige Eier af det omtvistede Krybdyr, men det stod skrevet i Skjæbnens Bog, at dette endnu engang skulde skifte Eier. Da Maastricht nemlig i 1795 blev belejret af Franskmændene, og Fortet St. Pierre bombarderedes, blev det udtrykkelig befaleet Kanonererne at skaae Domherrens nærliggende Hus, hvori den geologiske Sjeldenhed opbevaredes. Den høitværdige Herre har maasse tænkt, at dette skete af

særligt Hensyn til ham, men efter Stadens Indtagelse blev han snart udrevet af denne Bildfarelse, thi den berømte Forstening, som kun kunde have en indbildt Værdi for en Lærd af hans Slægt, fratoges ham uden videre og førtes til det naturhistoriske Museum i Paris, hvor den bedre kunde vurderes, og hvor den endnu befinder sig.

Da Rummet i Petersbjergtet er unddraget Lufttrækkets og Veirligets Indflydelse, er det saa tørt, at det ringeste Strøg paa Væggene med et Stykke Kul kan holde sig i flere Aarhundreder, og derfor give Indskriftene nogen Ophjæmsning om de forskjellige Tider for Udgravningerne. Der gives Gange, i hvilke man kun finder spanske Navne, i andre er det syttende Aarhundrede fremherskende og i atter andre det femtende, og paa et Sted ere Indskriftene endog malede med gamle gothiske Bogstaver i den samme Stil som de ældste Manuskripter fra Middelalderen.

Disse Navne forene mange Slægtfølger, men de vise tillige, hvorledes Hulerne efterhaanden ere voxede. De ældste Indskrifter i en Gang ere sædvanlig de, der staa høiest oppe ved Loftet, medens de yngste næsten altid befinde sig i den Soide, i hvilken man kan skrive sit Navn eller kradsse i en Sten uden at indtage en ubekvem Stilling. Stenbryderne begynde nemlig sine Arbejder i den øverste Del af Kalkstenslagene, saa nær som mulig ved de paa disse hvilende, omtrent 50 Fod tykke Sand- og Sandstenslag, og de første Gange, som de anlegge, ere ikke over 5—6 Fod høie og 8 eller 9 Fod brede. Navnene ere aabenbart skrevne, medens Gangene havde disse Forhold,

thi de vilde ellers ikke staa saa høit oppe paa Bæggene. Naar Arbeiderne ere skredne saa vidt frem, at Afstanden fra den nærmeste Udgang gjør Transporten vanskelig og altsaa ikke mere tillader en fordelagtig Produktion, begynder man at udhule Gangen videre nedad og udgraver den paa denne Maade dybere og dybere, indtil de i Begyndelsen smale og lave Stoller endelig forandres til storartede Gange, der ikke sjældent naa en Høide af 45 Fod og en Bredde af 15 Fod.

Disse Gange forgrene sig nu i regelmæssige Afstande tilhøire og tilvenstre, gaa over i hverandre og udmunde paa forffjellige Steder. Man kan gjøre sig et temmelig tydeligt Begreb om den Maade, hvorpaa Bjerget eller egentlig den omtrent 200 Fod høie bølgeformige Høideryg er udhulet, naar man

tenker sig et Bord, paa hvilket der er opstillet Lærninger i lige Linier og regelmæssige Afstande, og man da lægger en Plade ovenpaa det Hele, som kan forestille det flade Loft i Gulerne.

Ved Slottet Caster, hvis Navn allerede tyder paa, at der engang har været en romersk Leir der, omtrent 5000 Skridt fra Maestricht, har man opdaget de ødelagte Indgange til de gamle romerske Stenbrud; den Omhyggelighed, hvormed Loftene og Bæggene her ere udarbejdede, skiller dem fordelagtig fra de nyere Arbeider, og de bære det majestætiske Præg, som udmærkede alle dette Herterfolks Bygninger og Arbeider. Gangene ved Caster hænge sammen med dem under Fortet St. Pierre, men de ere paa flere Steder ødelagte ved Jordstred, der spærre Veien for de Nysgjerrige.

Kutchin-Indianerne.

Ved Mackenzieflodens nedre Løb, vest for den store Bjørnesø, ved Peel Floden og Zukons øvre Løb bo Kutchinindianerne. Deres Sprog er ganske forffjelligt fra alle de andre nordamerikanske Folkeslags; ogsaa i mange af sine Stikke og Sæder adskille de sig fra de øvrige Indianere, der leve vestenfor Klippebjergene, saa de fortjene en særskilt Omtale trods sit ringe Antal og det forholdsvis lille Gebet, de bebo.

Mændene ere i det Hele taget af europæisk Middelsørrelse, have ure-

gelmmæssige Træk og en lysere Hudfarve end de andre røde Indianere. De ere en smuk Race, og enkelte Kvinder blandt dem ere fuldstændige Skønheder; disse bemale sit Ansigt med sort Farve; Mændene derimod anvende ved festlige Leiligheder Sort og Rødt og bære derfor altid en liden Sæk med rødt Olier og Whantsten om Halsen. Sædvanlig omgives Dinene med en sort Kreds; en Streg af samme Farve gaar ned ad Næsen; en Mængde smale røde Streger løbe tværs over Panden mellem

Lindingerne, og Sagen er sort- og rødstrøbet.

Deres Klædebragt bestaar af Skind af Menedyrkulve, der gaves med Haarene paa; i Form og Snit ligner den Eskimoernes. Om Vinteren bære de en Underkjorte af Harenskind samt dobbelte Benklæder af Menedyrfskind; Skoene gaa i Et med disse. Intet Nabosfolk anvender saamegen Omhu paa sin Pynt. Et bredt, med Glasperler tæt besat Baand med talrige Kvaster, prydet med farvede Pindsvinpinde og et eget Slags sølvglindsende Frugter, bæres om Livet. Paa Panden bæres et Diadem af Glasperler, og disse anbringes, idetmindste af de mere Velhavende, overalt, hvor det er muligt, hvorfor ogsaa enhver Gjenstand vurderes efter den Mængde Glasperler, man kan købe derfor. Den i Europa forlængst affastede Haarpidst staar hos dette Folk endnu i høieste Flor. Det lange Haar bindes sammen bagtil og indsnøres fra Barnsben af med Fedt og Dun af Gæs og Vænder, til det endelig svulmer op til en Tykkelse ligesaa stor som Halsens. Vægten af den ophobede Masse af Haar, Smuds og Pynt, hvortil blandt Andet ogsaa høre Halskæder af Ornen, er saa stor, at den ofte tvinger Manden til at holde Nyggen krum. Dog synes denne besynderlige Skik lidt efter lidt at forsvinde blandt den opvoksende Slægt.

De Fornemme leve i Flerkoneri, medens den udygtige Jæger, der ikke besidder Glasperler og ikke har Midler til at skaffe sig nogle, maa leve alene. Om Vinteren udføres alt Arbejde af Kvinderne; de maa samle Brænde, hente Vand og i det Hele

taget udføre alt det grovere Arbejde; dog have de Intet med Kjøkkenet at gjøre, men tør heller ikke spise, før Mændene ere mætte. Om Sommeren arbejde de kun lidt og beskæftige sig næsten alene med at tørre Kjød og Fisk. Vaadene roes kun af Mændene, medens Konerne sidde bekvemt som Passagerer; ja Mændene drive endog saa Høfligheden saa vidt, at de bære Kvinderne iland, for at de ikke skulle faa vaade Fødder.

Mødrene bære sine Børn paa Nyggen i en Slags Stol af Birketræ. Børnenes Fødder indsvøbes og sammensnøres for at forhindre Vægten, da smaa Fødder anses for en stor Skønhed; paa Grund af denne besynderlige Vold paa Naturen ere korte, klumpede Fødder almindelige for hele Folket, og dette gjælder ikke blot Pigerne, men ogsaa Drengene.

Det er et muntert, lystigt Folk, som elsker Sang og alleslags Legemsøvelser og næsten altid lader Manden løbe. De roses som den eneste Indianerstamme, der aldrig har plettet sig med Europæeres Blod, men indbyrdes leve de i stadigt Fiendskab med hverandre, og deres Antal aftager derfor Aar efter Aar. Ogsaa med Eskimoerne leve de i bestandig Feide og beskylde dette Folk for mangen forræderisk Handling; men selv have de vistnok oftere ogsaa gjort sig skyldige i noget Lignende mod disse sine Naboe. Om Sommeren tørre Kitchinerne ved Sukonelsen Fisk af Laxeslægten til Vintersøde; de fange dem ved Hæls af Pæledæmninger, som opføres tværs over de mindre Floder og smalere Søer; de aabne Steder tilkøppes derpaa med Bidetvise. Elsdgret

fanges i Faldgruber, og om For-
aaret gaa Indianerne til Bjergene
for at fange Rensdyret og samle
Forraad af tørret Kjød. Paa de
høie og aabne Enge, hvor disse Dyr
græsse, indrettes storartede Fæl-
der. To næsten en Mil lange Rader af
Pæle rammes ned i Jorden i Form
af et V; ved stærke Dverstænger for-
bindes de med hinanden til en ugjen-
nemtrængelig Gæf. Ved den sukkede
Ende anbringes spidse Pæle, med
Spidsene rettede mod Indgangen;
paa disse spiddes de fortvilede Dyr,
der jages ind i Fælten af Tægerne.
Træet til disse Bygverker hidslæbes
møjsommeligt fra de fjerne Skov-
egne. Nogle af dem ere vist over
hundrede Aar gamle. De ere de
Familiers eller Stammers Arvegods,
af hvilke de oprindelig ere opførte.

Tidligere jagede dette Folk med
Bue og Pile, Kniv og Spyd; men
siden der oprettedes Handelsposter i
deres Land, have de lært Brugten
af Ildvaaben. De blandt dem, der
ikke have opnaaet at eie et Gevær,
bære i det Mindste Krudt og Bly
med sig og faa derfor sin Andel af
det fældede Wildt. Men trods Fæl-
der og Ildvaaben maa Kutchinerne
ligesom alle Folk, der udelukkende
leve af Jagt og Fiskeri, ikke sjelden
lide Sult; thi Mæret er langt, Appe-
titen stor, og midt i Dverfloden
glemme de altfor let Omsorgen for
den kommende Vinter. Saasnart
derfor Wildtet bliver sjældent, forstø-
des de Gamle uden Barmhertighed
og gives til Pris for Hungeren.

For at forbedre Tilstanden hos de

nordlige Indianerstammer har man
forsøgt at faa dem til at tamme
Rensdyret. Men forgjæves! Af
Dvertro sætte de sig imod enhver
ny Skik; de frygte for, at Dyrene
aldeles vilde forlade Landet, naar
nogle af dem bleve holdte i Fangen-
skab. "Hvorfor skulle vi", sige de,
"som Slaver følge en Flok tamme
Dyr, da Skoven og Sletten giver
os Elgen, Rensdyret og Moskus-
ogen i Dverflod, og vore Søer og
Floder ere opfyldte med Fisk, hvis
Fangst ikke koster os nogen Møie?"

Enhver Familie besidder et Telt
eller en Hytte af Dyrefkind, der om
Sommeren, medens man streifer om
paa Jagten, kun sjelden anvendes.
Om Vinteren opslaar man sædvan-
lig Leiren i en Granskov. Efterat
Sneen er skuffet tilside, udbredes
Skindene over høielige Pilestænger,
der stikkes ned i Jorden i en Kred
og sammenbindes foroven, hvor Røg-
hullet befinder sig. Hytten faar der-
ved en Halvkugleform som Eskimoer-
nes Snehytter. Udenfor kastes Sneen
halvt opad Hytten, der indenfor
beklædes med Grankviste, for at Be-
boerne skulle undgaa Berørelsen af
den kolde Væg. Indgangen er be-
hængt med dobbelte Dyrefkind, un-
der hvilke man kryber ind og ud;
og skjønt Hytten ikke kan gjøre For-
dring paa Skjønhed i Udstyr eller
Rummelighed, er den dog hyggelig
og varm, og dette er Hovedsagen.
Levnetmidlerne glemmes udenfor
under Sneen og tildækkes med Græs;
for at sikre dem mod Gøndene, læg-
ges den tunge Skæde ovenpaa.

En Vinter under Jorden.

(Efter det Engliske.)

Den korte, men prægtige lapland-
ske Sommer nærmede sig sin Ende,
og jeg tænkte med Bæmød paa, at
jeg snart maatte forlade Kubliß.
Jeg opsatte dog bestandigt at fast-
sætte Dagen til min Afreise; thi jeg
hadde tilbragt nogle af de lykkeligste
Uger af mit Liv paa dette feagtige
Sted, som er saa langt fjernet fra
de travle Rejsendes Spor. Jeg hav-
de fattet Hengivenhed for mine li-
gefremme Værter, og deres ufor-
anderlige Venlighed, deres muntre
Sind og det Nye og Forfriskende
ved ikke at have Forretninger, som
hvilede paa mig, havde en ubescri-
velig Tillokkelse for mig.

Kubliß er et Sted, som kun er
lidet bekyndt. Det ligger i Svensk-
Lapland, omtrent tyve norske Mile
fra Norges Grændse; dets klare Flo-
der og grønne Græsgange ere om-
givne af de vidtstrakte Sletter, hvor-
af Landet for Størstedelen bestaar.
Langt borte mod Syd kan man paa
klare Dage skimte en Række blaa
Bjergtoppe, som hæve sig over den
brune Slette og svagt aftegne sig
paa den fjerne Horizont. Det er
Kjølen, de mægtige skandinaviske Al-
per, som skille Norge fra Sverige.
Disse dens nordlige Toppe have ofte,
naar jeg saaledes betragtede dem
fra de laplandske Ørfener, forekom-
met mig at se ud som Forposterne
for den europæiske Civilisation.

Smød Nord viner man en Række
lave Høie, den sidste Bjergkjæde, for-
talte man mig, imellem vort hvidige
Kubliß og Polarhavets vilde Is-

bjerg. Der mellem hvide Høie van-
drer Bjørnen uforstyrret om i sin
laadne Majestæt; Ulven huler i de
dybe Kløfter; Maaren klynger sig
til Furutræets Gren, og Elsdyrret
streifer om i Kratskoven uden Frygt
for at blive forfulgt af Mennesker.
Intet i Verden kunde have fristet
min venlige laplandske Vært til at
bove sig ind imellem disse Bjerge,
om hvilke han havde tusinde over-
troiste Sagn at fortælle, og som
han i sit billedrige Sprog kaldte
Hexehøiene.

Men jeg vil forsøge at beskrive
Kubliß selv, som jeg saa det først,
solende sig i den nordlige Sommers
kortvarige Smil, da Naturen ved en
mageløs Dødselhed syntes ligesom at
ville bøde paa den flygtige Som-
merglæde.

Hele den Klippekløft, i hvilken
Landsbyen er bygget, alle de grøn-
ne Græsgange, som omgive den,
Kratskovene, som omkrandsede Eng-
ne, de uendelige Sletter, som om-
fattede det Hele—Alt havde blomstret
som en Jehave. Frugter og Blom-
ster! Ja, hvor man vendte sig hen,
var der Frugter og Blomster. De
graa Klipper, som ragede op over
Høiene, vare bogstaveligt farvede kar-
mosfirøde af vilde Jordbær. Disse
mærkværdige Jordbær, som voge
overalt i Lapland i en saadan
Overflodighed, at Mennesdyrets Høve
og den Rejsendes Slæde bliver
røde af dem, og som dog ere saa
aromatisk og have en saa delikat
Smag, at Czaren selv lader dem

hente hele den lange Wei til sin Sommerresidents i Barskoi. Selo. Dog, Jordbær er ikke den eneste Gave, som den kjærlige Sommer med fulde Hænder udstrør over Lapland. Klipper, Enge og Krat gløde og prange med tusinde brogede Blomster; Myre og Kjør ere hvide af Lillier, Skovene ere fulde af besynderlige Frugter og gjenlyde af munter Fuglesang. Græsset voger i hyppig Pragt; Mos, Bregner og Lavarter spille i forskellige Afstigninger. Hederne ere bedækkede med blødt, purpurfarvet Lyng og selv de færlige Sumpe ere oversaaede med røde, indbydende Tranebær.

Den, som ikke har været i Lapland, ved ikke, hvad Sommeren virkelig har at betyde, kan ikke tænke sig den Fryd i Menneskene og i Naturen, naar Vinteren er forbi, og Sommeren bryder frem i al sin Uppighed.

Og Folkene! Ja, jeg kan ikke sige Andet om dem, end at jeg syntes om dem, og de syntes om mig. Jeg traf aldrig Nogen, Ung eller Gammel, blandt disse ligefremme Mennesker, som ikke havde et venligt Smil for den Fremmede. Jeg traadte aldrig ind i nogen laplandsk Hytte uden at faa den hjerteligste Velkomst; thi mine venlige, smaa Værter skyndte sig altid, til Værelset for den fremmede Gæst, at fylde det første Krus med Mælk, den største Kuv med Bær og at bringe hele Bunker af tørret Fisk fra Søfjorden.

Undertiden, men det blev da anset som en mageløs Luxus, kom de frem med et stort, fort Brød, som var kommet hele den lange Wei fra

Norge; thi i Lapland har man intet Brød.

Hvor kunde jeg andet end faa disse smaa besynderlige, guomeagtige Folk kjære? Jeg havde hørt afskyelige Historier om dem i Sverige og Norge; man beskyldte dem for at være vilde Hedninger, Troldfolk, ja vel endog Menneskeædere; alt hvad jeg kan sige er, at de ikke alene ikke spiste mig, men at de ikke engang forsøgte paa at plukke mig, noget som langt mere civiliserede forfinede Nationer uden Samvittighedsnag pleie at gjøre ved den Reisende.

Landsbyen Kublig er bygget af grønne Grene og Kviste; kun Stolperne, som bære hver Hytte, ere af Firrutræ. I Virkeligheden ere disse Boliger ikke egentlige Hytter, men meget snarere et Slags Løvhytter, saaledes som den omstreifende Tartar undertiden opfører dem. Disse Sommerpaladser af levende Grønt bidrage ogsaa til at forhøje Stedets festlige Udseende, og den Tanke kunde virkelig opstaa hos En, at man her ikke havde Andet for end Lystighed og Fornøielse. Men de egentlige Husse ere under og ikke ovenover Jorden. De grønne Telte, som jeg har beskrevet, ere blot midlertidige Opholdssteder; under dem ere Laplændernes Husse, blot med en lav Skorsten, ligesom et stort Muldvarpestue, stikkende op over Jorden. Herne gjemmes alt deres jordiske Gods, og her opholde de sig i mere end de 9 Maanedes af Aaret.

Nu var Tiden forhaanden, da man maatte forlade de grønne Telte, da Solen vilde forsvinde og det besynderlige, underjordiske, muldvarpeagtige Liv skulde tage sin Be-

gyndelse, for at vare hele den lange, strenge Vinter igjennem.

Peter Vov, den fornemste Mand i Landsbhen, i hvis Bolig jeg opholdt mig, advarede mig om, at Dagslyset snart vilde ophøre, og mente, at det var bedst, han holdt Vaaden i Beredskab til at føre mig ned ad Floden Sydpa, for at jeg kunde naa til Norge, før "det blev mørkt".

Jeg fik en besynderlig Indskydelse — hvad om jeg blev tilbage her? Jeg havde nu været her i Dagslyset den lange tre Maaneders Dag, som i Begyndelsen gjorde et saa besynderligt Indtryk paa mig, at den forhindrede mig fra at sove, og bragte mig til at blinke som en Ugle ad den evige skinnende Sol, der ikke engang fordunkledes ved Midnattstid. Hvor nyt og pikant var dette ikke i Begyndelsen forekommet mig, hvor velgjørende og forfriskende havde ikke disse fremmede Indtryk virket paa mig. Om jeg nu ogsaa blev hele Natten — den lange Nat, som begynder tidligt i Oktober og ender i Juni; det var dog interessant at prøve, hvor dan man vilde være tilmode i et saadant stadigt Mørke, om man vilde kunne udholde det; ja, jeg maatte forsøge det, min Beslutning var tagen, jeg vilde blive hele Vinteren. Peter Vov søgte at afholde mig — jeg vidste ikke, hvad en saadan Vinter vilde sige, sagde han; men jeg gjendrev ham med, at det netop var Grunden, hvorfor jeg vilde vide det. Peter trak paa Skuldrene, og hans Kone slog Hænderne sammen af Forbauselse; alle Døtrene smaalo og alle Sønerne stirrede paa mig i den højeste Forundring over mit mærkværdige Forfæet. Dog,

da jeg ikke alene betalte Peter Vov den ualmindelig betydelige Godtgjørelse af 4 Solvdalere ugentlig for Kost og Logis, men kunde tale og ved given Leilighed synge Svensk og Norsk, desuden forstod lidt Laplandsk, kunde spille Violin og Fløite og var Eier af en Spilledaase, saa var jeg meget vel seet hos mine godmodige Værter, og min Beslutning at blive Vinteren over hos dem, optoges som en Kompliment til hele Byen.

Vi droge altsaa ind i vort Vinterkvarter. En Laplandsk Winterbolig har sædvanligvis to Ubehageligheder, der næsten ere uudholdelige for en Europæer — den er nemlig altfor overfyldt, og der rhyger forfærdeligt. Men Peter Vov, den Fornemste i Landsbhen og en rig Mand paa sin Maade, havde en rummelig og bekvem Bolig med Synder af Edderdun og Skindtepper i Overflødighed, som det anstaar sig for den, der eier 500 Nensdyr.

Familien sov i en Række smaa Senge, der vare anbragte i Lervæggene ligesom Kvierne i et Skib. Men jeg, som den udmærkede Gæst, havde en Hule eller Hvælving for mig selv, der vilde have været et særdeles Opholdssted for en Eremit, som vilde udelukke sig fra enhver samhøist Berørelse med Inderverdenen; thi den havde intet Vindu eller Noget, som blot kunde sammenlignes dermed. Luften blev indladt gjennem en hul Dreflamme, der var stukket igjennem Hulens Loft, hvor den dannede et Slags Skorfsten.

Gulvet var bedækket med tørt Mos, der var finere og blødere end det prægtigste Fløiel, som nogensinde er blevet vævet paa en Væve-

stol; mit Leie bestod af Dyrehuder, faa hvielige og bløde som Silke; en Kobberlampe hængte i en Kjedde ned fra Loftet. Jeg havde Pinder og Gynder, stoppede med Fjer af Edderfuglen og den vilde Svane, to Tepper af Bjørneskind og idetmindste et Duffin Tepper med Edderdunskfyldning. Kronen paa det Hele var dog en gammel Dragliste med Messinghaandgreb og Beslag, hvilken Peter fremviste med Stoltthed, som et Bevis paa, at han havde været i Berøring med den civiliserede Verden. Det var aabenbart Bjergegods fra et Brag etsteds oppe ved Nordkap, og den var bleven ført mangen besværlig Mil af de taalmodige Dyr, som trække Skæderne. Det forekom mig ogsaa, at der endnu var en Lugt af Svand ved den.

Vi havde netop faaet os indrettet ret hyggeligt i vort underjordiske Kvarter, da jeg en smuk Aften blev kaldet til at følge med en høitidelig Procession, som hvert Aar fra umindelige Tider af har for Skik at bestige en nærliggende Høi, for at sige Solen Farvel og se den sidste Gang gaa ned for det Aar. Der var noget Malerisk ved denne Gruppe af de forsamlede Landsbyboere, ligesom Oldingen, — der støttet til sin Stav, med rystende Haand skyggede for sine Dine, idet han betragtede den lavt staaende Sol, som gik ned, ikke for en Nat, men for ikke mere at staa op den hele mørke Vinter igjennem, og som han neppe turde haabe at se igjen—og ligetil Barnet, hvis undrende Blik første Gang, siden dets Bevidsthed begyndte at vaagne, hvilede paa denne Scene.

Alle vare tilstede her—Piger og Unglinge, ældre Mænd og gamle, svage Koner. Den besynderlige, varslende Kjølighed, som allerede gjennemtrængte Luften, bragte dem alle til at gys; haardsføre Faarehyrder eller rettere sagt Mændsdyrhyrder—Ung og Gammel, enhver betragtede med de samme Følelser den nedgaaende Sol.

Jeg blev greben af en underlig Stemning, da Solen nærmede sig Horizonten; Tegners vilde mystiske Vers, som maasse ere fremkaldte netop ved dette Syn af Solens Død i de nordlige Egne, faldt mig pludselig ind. Var det dog ikke en altfor overilet Beslutning af mig, at ville tilbringe en Vinter i Lapland, ligesom en Muldvaar i sit Hul? Jeg kunde ikke tilbageholde et Suk efter England, hvor Solen mangen god Dag vilde skinne paa den blændende Sne og de rimbedækkede Grene, medens jeg sad i natligt Mørke. Under disse Betragtninger var Solen sunken dybere og dybere—nu var den nede bag Horizonten. Det smukke endnu sommerlige Landskab indhyllede som ved Trylleri i et underligt graat og koldt Tusmørke. Nu lod de lange klagende Toner af en gammel Sang, med hvilken Laplænderne pleie at sige Solen Farvel. Allerede da vi vendte tilbage til Landsbyen, blæste en iskold Nordvestvind os imøde; jeg svøbte mig ind i min Kappe, gysende ved den pludselige Temperaturforandring. "Det er Snevinden", sagde en gammel Laplænder til mig, "nu bliver der ikke flere Blomster til Pigerne at smykke sig med iaar".

Jeg maa tilstaa, at jeg havde en

Høfelse som et forskrækket Barn, der er blevet alene tilbage i Mørket, og jeg angrede mit Udsald at ville tilbringe Vinteren hos Lapperne. Havde det ikke været for Skams Skyld, tror jeg vist, at jeg havde bedet Peter Bov leie mig sin Baad, at jeg kunde reise efter Solen ligesom Trækfuglene, inden Søer og Floder bedækkedes med Is.

Landet syntes at have forandret sig i det ubante Tusmørke; Klipperne, de fjerne Sletter og Furukskove antog et spøgelseagtigt Udseende, selv Menneskene saa besynderlige ud.

Det svimlede for mig, naar jeg tænkte paa, at alt dette ikke var en Drom, men den rene, skjære Virkelighed, at jeg virkelig havde seet Solen gaa ned for ikke at staa op i 9 Maaneder, og at jeg virkelig maatte se at fordrive denne lange Vinternat mellem disse smaa, underlige, dvergagtige Bæsnere.

Denne Aften var der Fest i Kublik. Peter Bov, som Hoved for Landsbyen, bevoerte alle dens Beboere, Unge og Gamle, Smukke og Stygge, Rige og Fattige, uden Undtagelse—ethvert Menneske i Kublik blev modtaget i hans gjeffri underjordiske Galler. Fakler flammede og spruttede, og Lamper, fyldte med Sælhundtran eller Rensdyrsfedt, vare ophængte overalt i hans Bolig.

Gjæsterne bleve sammenkaldte ved den ensformige Lyd af den laplandste Tromme, og alle mødte de i sin Høitidsdragt. Børnene fornøiede sig med at lege og tage for sig af de fremsatte Lækkerier, de unge Piger og Mænd ved Dands, og de Gamle ved at passiare, ryge Tobak og drikke Brændevin.

Et yndigt melkehvidt Rensdyr,

der næsten var skjult af de Blomster, hvormed det var prydet, blev af sex unge Piger trukket ved et Rosenbaad igjennem Stuerne; sex unge Sægere fulgte efter, enhver med et draget Sværd, med hvilket de snart skulde figurere i en gammel skandinavisk Sverddands.

Lapperne ere et meget musikalisk Folk, og uagtet Orkestret bestod af de besynderligste Instrumenter, udførte det dog smuk Musik, undertiden vild og rørende og saa igjen næsten overgivet lystig. En saa livlig, kraftig og behændig Dands som Lapslændernes har jeg aldrig seet. Selv i de store Stæder, hvor den elegante Verden næsten er overmæt af Nydelser, vilde disse laplandste Dandsere have opvakt Forbauselse, og dog var der aldeles intet Støiende eller Ustjont i deres Bevægelser. Disse Mennesker vare virkelig i Lethed og næsten ogsaa i Størrelse at sammenligne med Alfer.

Musikken vakte halvforglemte Tilbøieligheder hos mig, og jeg fik virkelig næsten Lyst til at dandse; Peter Bov tilbød mig med et polist Blif at skaffe mig en Pige at dandse med; men jeg folte mig omtrent som Gulliver mellem Lilliputterne og frygtede, at jeg vilde knuse hele det lilliputske Selskab, hvis jeg gav mig til at dandse. Det var et ganske vidunderligt Syn at se hele denne Forsamling af lutter smaa Folk i den underjordiske Bolig!

Peter Bov, som var den største i Selskabet, havde opnaaet den gigantiske Høide af 5 Fod og 4 Tommer, og med en rød Sue sat paa en Snur paa de graa Haar, med sit lange, hvide Skjæg og sin ensfarvede, rødbrune Dragt, saa han ud

som Kongen for de Underjordiske eller Troldfolket, som han beskrives i de norske Sagn. Denne dvergagtige Forsamling frembød et mærkeligt afvejlende Skue, ligesaa de gamle Kvinders hexagtige Grimhed, til nogle af de unge Pigers fine, barnlige Skønhed. Børnene ere næsten alle smukke og se blomstrende ud; men det synes, at Alderen nærmer sig til Beboerne af Isverdenen med en ligesaa forfærdelig Hurtighed som til den solbrændte Afriater, og forgjæves søgte jeg de hyggelige matroneagtige Ansigter, som man overalt træffer i tempererede Klimater. Her syntes den blomstrende Ungdom at gaa næsten umiddelbart over til den allerhæsligste Alderdom.

Nogle af Mændene vare smukke, livlige smaa Fyre, trods deres dvergagtige Skikkelse mærkkelig stærke og fulde af Liv og Fyrighed. Man har mere end engang forsøgt at udskrive Soldater fra Lapland, men altid forgjæves; thi de smaa Krigere kunne ikke udholde sine svenske Kamraters Spot, og man kan være vis paa, at der vilde være evig Riv og Strid i den Garnison, hvor en Laplænder befandt sig. Der er et Svensk-Laplandsk Skarpskytterkorps, som gjør Tjeneste paa Ski og danner et Slags Grændsemilitz; her gaar det meget godt, da de ikke ere udsatte for at blive udeleede for sin Lidenhed. Lapperne erklære, at de foragte alle Svenske, Norske og Sydhøiere overhovedet, som en sløv og enfoldig Race, hvis store Lemmer og høie Skikkelse tjener dem som et Bederlag for deres ringe Aandssevner. I Norge har man ogsaa det Mundheld, at "den,

som handler med en Laplænder, kommer til at betale Gildet," thi disse smaa Folk besidde, trods deres ligefremme Væsen, en mærkkelig Fiffighed. Men jeg er dog vis paa, at denne lille Stamme i sit inderste Hjerte fremfor Alt sætter Pris paa Hvide og smuk Legemsdannelse; saaledes var f. Ex. Peter Bov umaadelig stolt af, at hans Hoved næsten naaede op til min Skulder, jeg tror, at mangen ung Mand vilde have givet sin Ungdom i Bytte for min Hvide af 6 Fod, der aldrig noget andet Sted er bleven mig synderlig misundt.

Den næste Morgen havde jeg en stor Overraskelse. Saasnart jeg var vaagen, gik jeg ud af Gulen, og hvilket Syn ventede mig ikke her! Klipperne, Furubuskene, de uventlige Sletter, Alt var bedækket med et blændende Sneelagen. De smukke Blomster, Sangfuglene, de vilde Frugter, af hvilke der havde været en saadan Overflodighed, den blomstrende Lyng og det grønne Græs — Alt var borte, begravet under Sneen, til næste Sommer bragte Dagslyset tilbage. Til min store Trøst var det dog ikke saa mørkt, som jeg havde ventet; der var et Slags mat Lysstjer, som nærmest kunde sammenlignes med Maanenskin gjennem Taage. Der blæste en skarp Nordenvind, og som jeg bedst stod, begyndte Sneflokkene igjen at falde, ligesom for at begrave den bortdøde Sommer dybere med hvert Dieblif.

Man aflagde nu Sommerdragten, tog de varme Vinterklæder af Uld og Peltsværk paa og begyndte paa Vinterbeffjæstigelserne. Nu kom der en besynderlig Narskid, hvor man

ikke kunde sige enten det var Dag eller Nat, enten det var begge Dele eller ingen af Delene. Lamperne fik aldrig Lov til at gaa ud; Violiner og Trommer, Benfløiter og Hornet af Bisam-Dyren lod uden Døphør i 3 Timer itvæl, og man syntes ikke at have regelmæssige Tider til Søvn, Maaltider, Arbeide eller Fornøielse. Ivertimod, Musiceren og saadanne simple Arbeider, som kunde udsøres under Jorden, Dands og Madlavning, for ikke at tale om Spisen, Driften og Snakken, gik for sig imellem herandre i en Evindelighed, alle Døgnet 24 Timer. Derksom Nogen var søvniig, lagde han sig til at sove: den Sultne spiste, den Tørstige drak; over den stadigt brændende Ild tilberedes iflæng allehaande Spiser: Violiner og Trommer lode uophørligt, som om de spillede af sig selv; Mønsdyrene bleve fodrede, melkede og passede; man udstar Drifkekar i Virketre og Horn og fortalte Historier for opmærksomme Tilhørere, Alt paa engang og uden Døphør. Jeg gik om som i Drømme; det falder af sig selv, at jeg hverken fik Breve eller Aviser, eller overhovedet hørte Noget fra den øvrige Verden, da Postgangen jo var ophørt tilligemed Sommeren.

Vi opholdt os dog ikke altid under Jorden; naar Veiret var godt, bleve Mønsdyrene drevne op under aaben Himmel, hvor de opsogte Mosset under Sneen ved at skrabe den bort med Forbenene. Vi havde Jagtpartier, hvor der jagedes hvide Ulve og hvide Hæarer, Maarer, Dyr og Fugle, alle i deres hvide Winterdragt. Der holdtes Jagt paa Hermeliner, hvide Ræbe og fremfor

Alt paa en Bjørn, der i lang Tid havde huseret i Eggen—den havde saaret fire af vore bedste Fægere og gjort alle Slags Ulykke, indtil den endelig blev nedslagt ved et heldigt Skud. Saa havde vi prægtige Skædefarter, hvor vi hurtigt som Vinden fore over de uhyre Snemarker i en Skæde, trukken af Mønsdyr, medens Kufften ansporede sit raske Spænd ved Sang og Naab. Det Værste er, at den stærke Fart næsten berøver En Mandedrættet. Engang, da jeg vilde vise mig raff og selv være Kufft, fore Dyrerne saadan affæd med mig, at jeg væltede i en hoi Snebrive, af hvilken jeg blev graben ud under almindelig Latter af de smaa Folk, som ikke kunde lade være at more sig over den klodsede Kjempefigur. Men trods sllige Uheld vare Skædefarterne dog en hyperlig Fornøielse. To Gange frøs jeg aldeles stiv og maatte guides varm med Sne; men værre var det, da jeg engang blev sneblind, fordi jeg i min Egenstidighed ikke havde villet tage Snebriller paa, og jeg maatte holde mig inde i fjorten Dage i fuldstændigt Mørke; men de gode smaa Folk gjorde Alt for at forførte mig Tiden, de fortalte mig allehaande mærkelige Historier om Trolde og Hæge; de spillede og sang for mig, og min Stuearrest blev virkelig derved meget taaleligere. Da jeg kom mig igjen, forsmaaede jeg naturligvis ikke Brillerne, og disse bevarede mig ogsaa for senere Anfald af Sneblindhed.

Winteren gik meget godt for mig; Lapperne vare altid lige venlige og muntre; min eneste Frygt var, at jeg skulde blive alvorlig syg og falde i Hænderne paa en af disse

Troldmænd, som give sig ud for at være Læger og slaa paa Tromme og mumle allehaande Trylleformler over den Syge, gænske som mellem de amerikanske Indianere. Laplænderne ere dog nu ikke Afgudsdyrkere, omendssjönt Biskop Ganner i Aaret 1700 vel blandt dem traf nogle enkelte Gædninger, som tilbad en fort Sten. Vi havde endog i Kublig en Præst af den svenske Kirke; men han var en indfødt Lap, en blid liden Mand, som halvt havde glemt de saa Kundskaber, han havde erhvervet sig i Upsala. Jeg er vis paa, at han troede fuldt og fast paa Troldmændenes Magt og kunde saaledes naturligvis ikke udrydde den Dvertro, han selv delte.

Foruden disse Troldmænd havde vi to Troldkvinder, der ligeledes nøde megen Anseelse. Trods alt dette ansaa mine Værter sig som civiliserede Folk i Sammenligning med sine nordligere Naboer. "Det er

allesammen vilde Stammer der nordpaa", fortalte Peter Wov, "de vilde skyde Dem, dersom De kom derop, af Frygt for at De skulde have noget Ondt i sinde imod dem — det er lutter Menneskedere deroppe!"

Af alle Laplands Winterherligheder maa jeg fremfor Alt ikke glemme at nævne de usædvanlig deilige Nordlys, som jeg engang havde Leilighed til at beundre i al deres Pragt, og de straalende i en ubestrikelig Glands, spillende i alle mulige Faver.

Ja, det var en prægtig Winter! og jeg var virkelig halv bedrøvet, da vi igjen Alle vandrede op ad Høien for at hilse Solen og Dagslyset, og Sommeren paa engang vendte tilbage. Da laa Baaden beredt, og jeg tog Afsted med mine smaa Værter og seilede bort for igjen at komme tilbage til den civiliserede Verden.

Fra Florida.

(Af Audubons Dagbog.)

Vi seilede opad St. Johns Floden i det østlige Florida. Tusinder af Malefæger bedækkede Vandsladen, medens utallige Fiskefæger kom flyvende fra sine fjerne Hjemsteder. Da undig Fuglesang havde vakt vor Opmærksomhed, gik vi i Land for at søge efter Ophavsmændene, og vi skjøde hist og her nogle unge Orne, bestemte

for vort Spisefæmmer. Jeg fandt ikke Floden saa smuk som den skønne Ohio; thi dens Bredder vare paa mange Steder lave og sumptige, hvilket imidlertid var til stor Glæde for de utallige Geirer, der hndesfuldt spankede omkring paa dem, og for de hæslige Alligatorer, som lade og skumle dreve omkring i Vandstorpen.

Bed at gaa opad en liden Sideslod kangede vi en Mængde unge Exemplarer af de sidste for at gjøre Experimenter med dem. Endelig ankrede vi en Aften omtrent 100 Mile fra Flodmundingen. Endssjønt det var i Februar Maaned, var det ganske varmt, og i Land stod Thermometret paa 26° Reaumur; det var dertil saa taaget, at, uagtet Floden neppe var en Mil tværsover, kunde vi dog ikke se dens Bredder. De blinde Moskitos bedækkede enhver Gjenstand endog uede i Kahyten, og disse Plageaander fandtes i en saa forbausende Mængde, at de mere end en Gang sluffede Lyfene for mig, medens jeg sad og skrev i min Dagbog, saa at jeg tilsidst i Fortvivlelse maatte lukke den, hvorved jeg imidlertid knuste mere end 100 af disse smaa Stakler mellem Bladene. Hvor slemme disse blinde Moskitos end ere, saa stikke de imidlertid ikke.

Medens vi den næste Morgen glede langsomt frem gjennem Vandet, saa vi en Seminole-Indianer nærme sig i sin Kano. Skovens stakkels sørgmodige Søn havde tilbragt Natten med at fiske og Morgenen med at staffe sig nogle af den jumpede Underskovs herlige vilde Fugle, og han kom nu ombord for at tilbyde os sin Fangst. O du stakkels Efterkommer af en gammel Slekt af fribaarne Fregere! Gid jeg kunde tilbagegive dig din Fødselsret, din naturlige Afhængighed og alle de ædelmodige Følelser, som engang boede i dit hæfke Bryst! Men den uigjenkaldelige Daad er fuldbragt, og jeg maa nu indskrænke mig til at beundre hans fuldendt formede Skikkelse, medens han behændigt kaster sit Bytte ind paa Dækket.

Man rakte ham en Belønning, og uden et Smil, en Bøining eller noget som helst andet Erkjendtlighedstegn satte han af fra Skibet og ilede bort saa hurtigt som Pilen fra hans egen Bue.

Der fandtes en overordentlig Mængde Alligatorer i Floden, og overalt paa det mørke Vand fløde Fiskehoveder, som de havde snappet af. En Morgenstund saa jeg et uhyre Exemplar ligge paa Flodbredden, og da jeg meget gjerne vilde have fat i den for at gjøre en nøiagtig Tegning af dens Hoved, nærmede jeg mig forsigtigt, ledsaget af min Hjelper og to Matroser. Vi fyrede paa ikkun saa Alens Afstand og sendte en Anse Bly ind i Siden paa den, saa at der fremkom et Gul, der var saa stort, at vi kunde stikke en Haand ind i det. Den løftede langsomt Hovedet, krummede sig opæfter, aabnede sit vældige Gab, svingede Galen frem og tilbage, reiste sig paa Benene, stønnede rædselsfuldt og faldt om som død. Min Hjelper sprang i Land og greb trods min Advarsel fat om Dvæts Hale. Alligatoren vafftes derved af sin Bevidstløshed og slæbte sig med sine sidste Kræfter ned til Vandet, hvori den faldt med et tungt Pladff. Havde den forinden endnu en Gang svinget sit frygtelige Raaben, vilde det have været ude med dens Angriber; men den gif heldigvis stille i sin Grav, hvor vi lode den blive, da Vandet var dybt.

Ledsaget af en Mand og min Hund var jeg en Dag gaaet i Land for ad en Gjenvei at naa tilbage til St. Augustin. Vi vare endnu omtrent 18 Mile fra vort Maal, da Solen om Eftermiddagen kun havde

et Par Timer tilbage af sin Bane, og vi skyndte os derfor med at komme affted. Vi vare snart inde i en Naaletræs-Dræn. Jordbunden var jævn som et Gulv og vor Sti let at følge, da den gjennem Marræffer havde været benyttet af Seminole-Indianerne. Luften var stille, og nu og da traf vi paa en Bæk, ved hvilken vi slukkede vor Lørst, medens Magnolia og andre blomstrende Planter, der stode langs dens Bred, oplyede Skovens mørke Ensformighed. Solen gik ned bag en Sky, og Syd-ostvinden, som var sprungen op, tudede sørgeligt gennem de høie Træer. Østpaa laa et Lag af mørke Dunster, der efterhaanden hævede sig og snart bedækkede hele Himlen. Atmosfæren var hed og tryk-kende, saa vi følte, at et Uveir nærmede sig. Min Hund blev nu vor Reiviser; de hvide Pletter i dens Skind var det Eneste, som jeg kunde se i Mørket, og ligesom om den vidste, hvad Nytte den gjorde, holdt den sig tæt foran os paa Stien. Den mørke Masse over vore Hoveder begyndte at udgylde tunge Draaber, et tykt uigjennemskueligt Mørke omgav os, og til min Sorg negtede endelig Dyret at gaa længere. Ved at famle med Haanden langs Jorden bemærkede jeg, at flere

Stier mødtes paa det Sted, hvor Hunden laa, og da jeg havde valgt en af dem, gik den videre. Stærke Lyn fore nu hen over Himlen, Vinden steg til en Storm, og Regnen øsedt ned over os som en Strøm. Vandet steg hurtigt paa den flade Grund, saa at det næsten stod over vore Fødder, og vi kjæmpede os kun langsomt frem imod Uveiret. Her og der frembød et stort Naaletræ, der var antændt af Lyuene, et pragtfuldt Syn, idet det oplyste de nærmeste Træer og selv stod omgivet af en halvllys Laage, som var skarpt begrænset af den ravnførte Nat. Snart maatte vi arbejde os igjennem en sammenfiltret Tjuning af lave Træer, eller vi maatte kjæmpe os over en Strøm, der, overfyldt af Regnen, for rivende affted for saa igjen at vandre over den frie Dræn. Hvorlænge vi saaledes halv forvildede havde stridt os frem, ved jeg ikke; men endelig ophørte Stormen, og pludselig var Himlen overfaet med Stjerner. Kort efter lugtede vi det salte Indhav, og idet vi gik i Retning deraf — paa samme Vis, som Høsehunden nærme sig en Flok Agerhøns — opdagede vi tilsidst til vor store Glæde Lyset fra Fyrtaarnet ved St. Augustin, og vi vare reddede.

Blandinger — Nytt og Gammelt.

Disse, som tages ud af Vandet, dø ikke af Overslod paa Luft, men af Mangel derpaa. Deres fine

Gjæller, hvormed de aande, falde nemlig sammen i Atmosfæren, Blodet kan ikke mere løbe ind i alle

de utallige fine smaa Klarer, og ved Fortørringen tabe de snart ganske Eonen til at trække Luft. Heraf kommer det, at de Fiske, hvis Sjælselaag har en vid Abning, hurtigt dø i Luften, medens saadanne, hvor det slutter tæt sammen, eller hvis Sjæller staa i Forbindelse med en Labyrinth af Celler, i hvilke der findes et lidet Vandforraad, kunne holde meget længere ud i det ubante Element. Saksfaren er en sydamerikansk Fisk. Den gjør temmelig lange Reiser tillands og vandrer endog om en hel Nat for at opsoge nyt Vand, naar de Damme udtørres, hvor den sædvanlig opholder sig. De Blader, der bedække dens Legeme, samt de haarde Finnerstraaer gjøre den stiftet til en saadan Landreise. Selv i varmt Solfskinsveir kan den leve mange Timer ude af Vandet. Indianerne, der ofte fylde store Kurve med disse Udbandere, og som sette dens Rjød meget hoit, paastaa ganske rigtigt, at Saksfaren fører et Forraad af Vand med sig. Dersom den overalt finder Dammene udtørrede, graver den sig ned i den bløde Dyndbund og henfalder i en Slags Obale, indtil Regntiden atter vækker den.

Ny-Caledonia skal gjøres til Forvisningssted for de fangne franske Kommuniste. Den blev opdaget 1817 af Kaptein Cook øst for Australien under omtrent 20° sydlig Bredde. Tidligere brugte Frankrige Cajenne i Sydamerika til Forbryderkoloni, men der heureves de meget snart af Febre; i Ny-Caledonia ville de blive stegte af den glødende Sol. Den er trist og ensformig og beboet af Papuas, som tildels gaa ganske nøgne. Deres Tal skal være

henimod 50000. De leve af Fisk og en Art store Ederkoppe, som de stege paa Iden; men der findes ogsaa Kokosnødder, Brødsrugtræer og Sukkerrør. Cook skildrede Indbyggerne som godmodige Menneker, men senere Reisende paastaa, at de ere Mennekeredere. I alle Fald maa det blive et sørgeligt Opholdssted for en 40000 Kommuniste, der have været vante til at spankulere i Paris's elegante Gader.

Den største Geværfabrik i Verden er Remingtons i Elion i Staten New York; den havde store Leverancer til den sidste tydsk-franske Krig, da Vaabnene ere fortrinlige, og den formaar at producere flere end alle Englands Fabrikke tilsammen. Bygningerne bedække et Fladerum af 4 Akres, 1400 Arbeidere finde her Beskæftigelse; til Arbejdsløn udbetales hver Maaned \$138000; den forbruger aarlig henimod 10000 Tons Kul og kan i 7 Maaned leverer 170000 Geværer af bedste Slags; naar det rigtigt gjøres fornødent kunne 1400 Bagladningsgeværer gjøres færdige paa en Dag. I Hartford, Conn. er en Vaabenfabrik næsten lige saa stor som den Remingtonske, og i flere andre Stater findes Fabrikke af mindre Udstrækning; i Springfield, Mass., forarbejdes saaledes for Dieblisset 25000 Armeerevolvere for Rusland.

Den graa Papegøje lærer ofte med forbausende Nøiagtighed at gjentage Sætninger, som den stadig hører, og efterligner endog Tonen, hvori de fremsiges. Som et mærkeligt Exempel herpaa anføres: I en By i Normandiet pleiede en Slagters Kone at slaa sit femaarige Barn paa en saa ubarmhertig Maade, at det

døde som en Følge af den slette Behandling. Den menneskelige Retfærdighed taug, men en graa Papegøie, der hang i et Vur i Vinduet hos en ligeoverfor boende Skomager, paatog sig at straffe Varnemorderfken, idet den bestandig gjentog det stakkels Varns Klageraab: "Svorfor slaar du mig?" "Svorfor slaar du mig?" i en saa smertefuld og bønlig Tone, at de oprørte Forbigaaende hurtigt styrtede ind i Skomagerens Butik for at foreholde ham hans formentlige Barbari. Denne undskyldte sig ved at vise dem Papegøien og fortalte dem Historien om Varnet, saa at den unaturlige Morder efter nogle Maaneders Forløb blev nødt til at forlade Byen for at undgaa de almindelige Bredesudbrud imod hende.

Den Helgoland, som Preussierne nu saa ivrigt ønske at affjæbe England, er en af de friske Der i Nordøen og tilhørte Danmark indtil 1807; senere toge Englænderne den i Besiddelse. Det saakaldte Høiland er en 200 Fod høi, rød Klippe, hvor der findes 350 Huse og 2800 Indvaanere, som leve af Fisseri og Skibsfart; en Vinæring have de ogsaa ved at lodse forbiseilende Skibe og af de Fremmede, som ligge her og tage Søbad. Til Lavlandet fører en Trappe med 173 Trin, og dernede ligge 60 Huse. Havbrækningen har bortrevet store Stykker af Den, og paa flere Steder ved Stranden staa kun enkelte Klippepidser tilbage; en større Sandbanke blev allerede 1723 adskilt fra den egentlige D. Sommerfiskeriet har været og er endnu af betydelig Vigtighed og afgiver en lønnende Udførselsartikel til England. Befolk-

ningen holder fast ved de gamle Skikke og Sæder, og man hører sjelden eller aldrig tale om Forbrydelser. Helgoland er i Krigstider et vigtigt Punkt og kan beherske den tydske Nordøhandel.

Ruinerne af St. Sunnivas Kloster. Strax søndenfor Forbjergtet Stat i Nordfjord ligger Sels Præstegjæld. Lige ud for Sognets Hovedkirke er der en gold og ufugtbar D af samme Navn. Paa den mod det aabne Atlanterhav vendende Strand kneiser den gamle og ærværdige Ruin af "St. Sunnivas" Kloster som et stolt Mindesmærke, som en Bautaften med Murer fra den suundne Tid. Fra Havet gaar en Kløft ind i det ikke meget høie Fjeld, og i denne Kløft er Klosteret bygget. Om Sunniva fortæller den gamle Legende Følgende: "I Hakon Karls Dage forlod en irsk Dronning Sunniva sit Rige, fordi hun blev fjed af Hedningernes Anfald, og en betydelig Skare fulgte hende frivilligt. De dreves hen til de norske Smaaber Selse og Rinn, hvor de opholdt sig en Tidlang. Bønderne i Egnen, der havde mistet noget Kvæg og derfor antog de Fremmede for Sørøvere, meldte Sagen for Jarlen, for med mange Stridsmænd ankom til Den. De Isse gif da ind i de Bjerghuler, der ere paa Selse, og bade Gud om at ende deres Lidelser, hvorpaa et Stensfred luffede Hulernes Abning og begrov dem. Senere, da Hakon Karl var falden (995), saa to Mænd, som skulde der forbi, et underligt Skin paa Den. De lagde til, fandt et Mandshoved og toge det med til Kong Olaf Trygvesson. Denne fandt nu ved videre Undersøgelse blandt Stenhellerne den

unge Dronnings Lig ganske friskt. En Kirke byggedes foran Hulen, og her opbevaredes den "hellige" Sunnivas Ben i et Skrin, der flyttedes den 7de Septbr. 1170 til Bergens Domkirke. Den 8de Juli blev Sunnivas og hendes Følges Festsdag i Norge og kjendes endnu af Almuen." Klosteret kaldes ogsaa "St. Albani" efter Sunnivas Broder, som fulgte med hende, efter hvad Legendens fortæller. Forøvrigt har man kun sparsomme Efterretninger om Klosteret, baade paa Grund af, at dets Papirer ere tabte og tillige formedelst dets affides Veligheden. Naar det nedlagdes, er ligeledes ubekjendt; dog ved man, at det har staaet ved Magt mindst 100 Aar efter Sortedøden.

Paa Den bor kun en Familie; forresten opholder der sig her en hel Mængde Faar, for hvilke de gamle Mure tjene til Ly mod Regn og Blæst. Meget sjelden finder en menneskelig Fod derhen. En og anden ensom Turist, som færdes i disse storartede Egne, lægger vel Veien derom; men ellers ligger Ruinen i Fred og Ro og tænker tilbage paa sin svundne Pragt og Herlighed, og Drøner bygger uforstyrret sit Næde i Nærheden. Skjønt graa af Ælde spotter Stenmassen endnu Stormens kraftige Tag og ser som en stout Kjempe paa dens viltre Leg henover Bølgerne.

Den store kinesiske Mur strækker sig flere hundrede Mile over Bjergsider og Bjergtoppe, medens smaa Taarne i en Afstand af 200 til

300 Yards afbryde Ensomheden. Det mærkverdige Bygverk, som er opført af utilhuggen Graasten, der dog er glattet paa Udsiden, skriver sig fra Keiser Schi-huang-tis Tid, altsaa omtrent 250 før Kristus. Murens Høide fra Toppen af Brystværet er paa de fleste Steder 18 Fod, Taarnene 32; men paa mange Stykker er dette Kjempeværk ganske forfaldent, da det ikke længere har nogen Betydning som Forsvarsmiddel mod de nordensfor boende Folkesslag. Kineserne ere stolte af den storartede Ruin og sætte Pris paa, at Fremmede komme derhen for at tage den i Diesyn.

En Spaamand. En Daglonner lod sig en Dag spaa, og da dette var skeet, forlangte Sandsigeren Betaling derfor. Dette syntes høiligen at forbause Arbejdsmanden, og han sagde: "Svorledes? I mener at kjende det Nærværende og Forbigangne og Tilkommende, og dog ved I ikke engang, at jeg ikke eier en Skilling? Nat Jer, I maa være en Bedrager!"

Om de norske Missionærer heder det i et udenlandsk Blad: De norske Missionærer er den bedste Skare Missionærer, der nogensinde er kommen til Madagascar. De gjenkalder Erindringen om de første Kristne. Paa samme Tid besidde de tilstrækkelig Kløgt til at kunne veie op med de listige "Suvaer", det er den herskende Stamme derteds.

In d h o l d: Tre Fuleastener. (Efter Tydskt af N. W.) — Petersbjergets Stenbrud. (Efter Dr. Hartwig.) — Rutchin-Indianerne. — En Vinter under Jorden. — Fra Florida. (Af Audobons Dagbog.) — Blandinger — Nytt og Gammelt.